Posamezni izvod 1.30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov.

V.b.b.

SLOVENSKI vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek. Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 56-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov Klagenfurt 2, Postfach 124

Letnik XI. | Celovec, sobota, 7. april 1956 | Štev. 14 (728)

Tekma za volivce se je začela

Čas sorazmernega zatišja v pripravah za bližajoče se volitve je potekel. V naslednjih petih tednih se bo močneje razmahnila borba in tekma za volivce. Obe najmočnejši stranki, ki sta doslej v koaliciji sporazumno določali zunanjepolitični kurz ter znotraj države uravnavali gospodarsko, kulturno in družbeno življenje, sta konec tedna istočasno objavili svoje volilne programe.

Vsebina volilnega programa ljudske stranke je umevno predvsem izraz interesov nosilcev te stranke, to je gospodarskih krogov v privatni industriji, trgovini in zemljiški veleposesti. Z ozirom na pretežno večino volivcev, ki ne pripadajo tem krogom, je seve svoj program olepšala tudi s parolami, nanašajočimi se na težnje malega človeka. Volivce skuša prepričati, da je njena zasluga, če se je gospodarstvo v zadnjih letih ugodno razvijalo in so bile v tem času dosežene in omogočene razne socialne pridobitve. Celo to bi javnosti rada dopovedala, da niso socialisti interesni zastopniki delavcev in nameščencev, marveč da je to vlogo prevzela ona sama. Jasno, volilna propaganda je eno, drugo pa so stvarna dejstva in le ob teh se bodo volivci najbolj zanesljivo lahko orientirali in se odločili ob volitvah.

Socialistična stranka je v svojem volilnem proglasu dala izraza svojim programatičnim težnjam na zunanje- in notranjepolitičnem področju ter podrobno opredelila svoje stališče do vseh perečih gospodarskih, socialnih in kulturno-političnih vprašanj.

Na gospodarskem področju se med drugim zavzema za izkoriščanje vseh prirodnih bogastev, zlasti nafte in energetskih virov v korist avstrijskega ljudstva, za večjo produktivnost in temu primerno pravično razdelitev narodnega dohodka, za obširne investicije in polno zaposlitev, za znižanje mezdnega in dohodninskega davka malim in srednjim slojem ter davkov na dobrine široke potrošnje.

Država blagostanja, v kateri bi bila vsakemu državljanu zagotovljena socialna varnost in pomoč, to je cilj socialistične stranke na socialnem področju. Prav tako zahtevajo, da mora imeti vsakdo pravico do človeka vrednega in zdravega stanovanja, kakor tudi stanovanjske doklade za družine z večjim številom otrok ter izpopolnitev socialne zakonodaje.

V svobodi duha vidijo socialisti brezpogojno osnovo za popolni razvoj osebnosti, zato zahtevajo na kulturno-političnem področju enake možnosti za izobrazbo in napredek tako za otroke v mestu kakor tudi na deželi in so proti vsakemu napadu na javno splošno šolstvo. Nadalje zahtevajo dvig ljudskega zdravstva in več javnih sredstev za pospeševanje umetnosti, znanosti in ljudske prosvete. V prvi vrsti pa poudarjajo potrebo po toleranci in verskem miru.

Na področju kmetijstva zahtevajo socialisti zemljiško reformo ob upoštevanju posebnosti zveznih dežel, pomoč in olajšave za gorske kmete in odpomoč v pokrajinah s slabimi prometnimi razmerami, pospeševanje izboljševanja kmečke zemlje in elektrifikacije kmetij, modernizacijo kmetijskega gospodarstva in ljudsko pokojnino za kmete in kmetice.

V notranje-političnih vprašanjih poudarjajo, da morajo biti odstranjene tudi še zadnje posledice vojne ter pred- in povojnega časa. S tem v zvezi med drugim zahtevajo, da morajo dobiti žrtve borbe za svobodno in neodvisno Avstrijo *(med katere brez dvoma spadajo tudi naši izseljenci — op. ured.)* popolno zadoščenje.

Francija kritizira ameriško politiko

Že izjave francoskega zunanjega ministra Pineaua, ki si je pred kratkim dovolil blago kritiko ameriške politike, so vzbudile v severovni javnosti precejšnjo razburjenje. Posebno v ameriških političnih krogih so Pineau-jeve odkritosrčne besede vplivale kot strela z jasnega, gotovi ljudje so v tem videli celo že razdvojenost na Zapadu.

Pred nekaj dnevi pa se je zunanjemu ministru pridružil še ministrski predsednik Mollet, ko je v intervjuju z dopisnikom nekega ameriškega lista zavzel precej kritično stališče do sedanje ameriške politike. Najbolj je kritiziral ameriško stališče v vprašanju razorožitve in način Amerike pri dajanju pomoči drugim državam, ki da »je naduta in vedno povezana s pridigami, kar je imelo za posledico, da so si pri tem nakopali sovraštvo«. Poudaril je, da bi morali tako pomoč dajati v okviru Združenih narodov ali kakšne druge mednarodne organizacije.

Prav tako je zavzel stališče tudi do odnosov med Zapadom in Vzhodom ter pri tem napadel ameriško skeptično zadržanje napram slehernemu predlogu Sovjetske zveze. Izjavil je, da se ne bi smeli zadovoljiti z mislijo, da mora obstoj vsakega drugega režima voditi do vojne, marveč bi morali pustiti odprta vrata za vsak predlog pri pogajanjih s SZ.

Razumljivo so take izjave povzročile pravi vihar v diplomatskih krogih. V Parizu je bilo Molletovo stališče sprejeto s splošnim odobravanjem, zato pa so v Londonu izrazili vznemirjenje nad takim razvojem v odnosih med zapadnimi silami. (Ker je Mollet posebej kritiziral ameriško nastopanje na lanski Ženevski konferenci, smatrajo Angleži, da je njegova kritika naperjena tudi proti angleški politiki.) V Washingtonu pa očitno najprej sploh niso mogli verjeti, da je taka kritika prav iz vrst treh zapadnih velesil sploh mogoča, medtem ko so v Moskvi kazali vidno zadovoljstvo nad nastopom Pineaua in Molleta.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA V CELOVCU

vabi na

koncert narodnih pesmi

ki bo v nedeljo, dne 15. aprila 1956, ob 10. uri v Srednji dvorani

Doma glasbe v Celovcu

Nastopajo pevski zbori slovenskih prosvetnih društev

Vstopnina 5 do 12 šilingov. Vstopnice se dobijo v predprodaji pri slovenskih prosvetnih društvih in v knjigarni »Naša knjiga« v Celovcu.

Položaj v Alžiru se še dalje zaostruje

Ministrski predsednik Guy Mollet je z ministrom za narodno obrambo obravnaval vojaško stran alžirskega vprašanja. Obsežna posvetovanja so se začela ob priliki sestanka s francoskim ministrom Mendes Franceom. Francoski ministrski predsednik namerava voditi razgovore tudi z različnimi člani francoske vlade in generalnim guvernerjem v Alžiru Lacostom.

V dobro obveščenih krogih sodijo, da je minister za narodno obrambo Molletu predlagal, naj do konca aprila v Alžir pošljejo še 40.000 vojakov, delno iz Zahodne Nemčije na podlagi soglasja s poveljstvom Atlantske zveze, delno pa naj bi vpoklicali še rezerviste. Vendar je vprašanje vpoklica rezervistov izzvalo nezadovoljstvo med člani vlade.

Med razgovori je prišlo do izraza, naj bi z vzporednimi gospodarskimi, socialnimi in vojaškimi ukrepi čim prej uredili razmere v več alžirskih središčih, kar naj bi služilo za dokaz dobre volje francoske vlade, da v sodelovanju z Alžirci poravnajo sedanje spore. Razmere v Alžiru naj bi uredili v 6 mesecih, potem pa naj bi razpisali prve svobodne volitve. Vendar poti k temu cilju še niso natanko določili.

Uspeha pa ne more biti, ker vlada zavrača vztrajne zahteve alžirske Fronte narodne osvoboditve, naj bi s pripoznanjem alžirske narodnosti ustvarili prve pogoje za prenehanje sedanjih sovražnosti. Prav to vprašanje je zavrlo sleherno zbližanje med Parizom in Alžirci, ker predsednik francoske vlade Mollet vztraja pri trditvi, da nekaj tisoč pripadnikov te Fronte ne predstavlja alžirskega ljudstva, marveč je pripravljen pogajati se samo s svobodno izvoljenimi predstavniki, ki naj bi jih volili, ko bo vzpostavljen red in mir v deželi.

Z začetkom pomladi so se boji v Alžiru zaostrili in dobivajo skrbi vzbujajoči značaj.

Novi sovjetski predlog napravil zmedo na Zapadu

Novi sovjetski predlog na zasedanju razorožitvene komisije v Londonu — v glavnem predvideva postopno omejitev oboroženih sil, mednarodno nadzorstvo nad razoroževanjem in prepoved atomskega orožja na področju Nemčije in sosednih dežel — je zelo različno vplival na posamezne zapadne dežele. V ameriških krogih so izjavljali odkrito zadovoljstvo in poudarjali, da je novi sovjetski predlog v marsičem podoben dosedanjim ameriškim načrtom o razorožitvi. Bistveno drugačen je bil odmev v Parizu in Londonu, kjer so bolj ali manj odkrito izrazili zaskrbljenost, da pomeni Gromikov korak nevarnost, da bi prišlo do cepitve med zapadnimi silami. Očitno sta Anglija in Francija užaljeni, ker je bil s tem zavrnjen njun skupni predlog in ker se v sovjetskem predlogu zrcali gotovo zbližanje z ameriškim stališčem. V Moskvi pa poudarjajo, da je zadnji sovjetski predlog konkreten in da upošteva sedanje stanje, zaradi česar da je bila s tem odprta pot za sklenitev sporazuma.

Na sliki vidimo zasedanje razorožitvene komisije v Londonu (AND).

Avstrija v Evropskem svetu

Ministrski svet je na svoji zadnji seji sklenil, da podpiše formalni pristop Avstrije Evropskemu svetu in da bo Avstrijo zastopala na seji evropskega ministrskega sveta dne 16. aprila posebna delegacija pod vodstvom zunanjega ministra Figla in državnega tajnika Kreiskyja.

Deželno sodišče potrdilo obsodbo Bauernzeitung

Tričlanski senat deželnega sodišča v Celovcu je minuli četrtek v prizivni obravnavi potrdil obsodbo, s katero je celovško okrajno sodišče dne 25. januarja t. l. obsodilo odgovornega urednika Allgemeine Bauernzeitung na 500 šilingov kazni, na kritje stroškov procesa, na plačilo globe 200 šilingov ter izreklo zaplembo lista v katerem je le-ta s svojim pisanjem žalil predsednika Zveze slovenskih organizacij in SPZ dr. Francija Zwitterja. Okrajno sodišče je takrat tudi odločilo, da mora koroški Bauernbund kot lastnik in izdajatelj Allgemeine Bauernzeitung jamčiti za plačilo naložene kazni, globe in stroškov procesa. S potrditvijo te obsodbe je deželno sodišče hkrati odločilo, da mora obsojeni urednik Allgemeine Bauernzeitung nositi tudi vse stroške prizivne obravnave.

Med obravnavo je bilo zelo značilno, da je skušal obtoženčev advokat dokazovati sodišču, da človečanske pravice pravzaprav niso nič drugega kakor prazne besede. Kdor pozna pisanje Allgemeine Bauernzeitung, se takšni miselnosti ne bo čudil. Gotovi ljudje pač za človečanska načela, na katerih sloni Organizacija združenih narodov ter so zasidrana tudi v avstrijski državni pogodbi in s tem v naši ustavi, nimajo nobenega smisla, ker so še vedno privrženci stare miselnosti in bi jim morda bolj prijala taka družbena ureditev, ki bi človečanskih pravic ne poznala.

Načelne vrednosti pri tej obravnavi pa je bilo predvsem dejstvo, da je deželno sodišče izvedlo obravnavo na podlagi obtožnice, ki je bila spisana in predložena sodišču v slovenskem jeziku. S tem je tudi deželno sodišče kot najvišja sodnijska instanca na Koroškem vsaj delno potrdilo to, kar je glede enakopravnosti slovenskega jezika zapisano in zajamčeno v državni pogodbi: da je v upravnih in sodnih okrajih Koroške s slovenskim ali mešanim prebivalstvom tudi slovenščina uradni jezik. Sodišče pa se ne bo smelo ustaviti na pol poti in bo moralo v skladu z veljavnimi zakoni priznati slovenščino tudi v ustmenem poslovanju, če bo hotelo veljati za pravno ustanovo v pravni državi. V tem smislu pričakujemo, da bo deželno sodišče v duhu jasnih določil državne pogodbe pravično rešilo tudi pritožbo proti ravnanju celovškega okrajnega sodišča, ki, kakor znano, v predmetni razpravi ni upoštevalo zakonitih predpisov, ki dajejo tudi slovenščini značaj uradnega jezika.

Pred obletnico izselitve

V dobrem tednu se bomo spet spominjali 14. in 15. aprila 1942, dneva, ko so nacistični oblastneži začeli uresničevati svoj zločinski, skozi dolga leta sistematično pripravljeni načrt množičnega iztrebljenja koroških Slovencev. Spomnijali se bomo začetka široko zasnovane izselitve najbolj zavednih slovenskih družin na Koroškem, za katere po mnenju takratnih voditeljev ni bilo več mesta na naši zemlji in katerih premoženje je bilo kot lastnina »ljudskih in državnih sovražnikov« zaplenjeno v korist nacističnega rajha.

Najbolj se bodo tega dne spominjali seveda izseljenci sami, ki se bodo kakor vsako leto zbrali na občnem zboru svoje zveze. Kakor smo zvedeli, bo letošnji občni zbor Zveze slovenskih izseljencev v nedeljo, dne 15. aprila s pričetkom ob ½ 9. uri zjutraj v Modri dvorani Doma glasbe (Konzerthaus), Celovec, Miesstalerstrasse. Na tem svojem zborovanju pa bodo izseljenci obhajali še eno pomembno obletnico, namreč desetletnico obstoja Zveze slovenskih izseljencev, organizacije, ki se je vsa leta svojega delovanja vztrajno in odločno borila, da bi za svoje člane priborila vse tiste pravice, ki jim gredo kot žrtvam nacističnega nasilja.

Na izrecno željo s strani posameznih članov izseljeniške zveze bodo imeli izseljenci po končanem pevskem koncertu, ki ga istega dne ob 10. uri priredi v Srednji dvorani Doma glasbe Slovenska prosvetna zveza, v kletnih restavracijskih prostorih Doma glasbe možnost za družabno srečanje. Po dolgih letih se bodo spet našli bivši izseljenci, stari in mladi, očetje, matere in otroci, da v prijetni domači družabnosti obujajo spomine na skupno trpljenje v posameznih izseljeniških taboriščih.

Polovico resnice so zamolčali

Nekateri listi so z vidnim apetitom oglodali kost, s katero jim je pred nedavnim postregla avstrijska uradna tiskovna agencija APA. Njeno poročilo, da avstrijski železničarji, ki se službeno vozijo do Jesenic, od marca naprej ne smejo več brez posebnega dovoljenja zapuščati območja te jugoslovanske obmejne postaje, jih je vzpodbudilo k čudovitim političnim akrobacijam in jim dalo priložnost, da so spet enkrat stresli iz sebe svoja čustva, ki jih goje do naše južne sosede. V smislu miroljubne koeksistence so si izbrali za svoje zmazke tudi primerne naslove. Najprej smo brali v „Kleine Zeitung“: „Spet železna zavesa na jugu?“ Še bolj določeno je zapisala „Die Presse“: „Železna zavesa na Karavankah,“ „Volkszeitung“ je strašila, da „Jugoslavija zaostruje obmejne predpise“, vsevedni politični vremenski prerok v uredništvu „Die Neue Zeit“ pa je ugotovil in razglasil, da piha „Spet mrzel veter iz Jugoslavije“.

Kaj se je v resnici zgodilo, da je bilo treba toliko hrupa? Zgodilo se je to, kar se v naši deželi v imenu svobode tiska večkrat dogaja: objavili so samo polovico resnice, drugo polovico pa zamolčali, ker bi sicer ne bili imeli prijemljivega povoda za mastne naslove in za zastrupljanje političnega ozračja. Niti APA niti omenjeni listi namreč niso objavili naslednjega dejstva:

Pred nedavnim je bil med Avstrijo in Jugoslavijo sklenjen dogovor glede železničarjev, ki spremljajo vlake čez mejo z avstrijske strani do Jesenic in z jugoslovanske strani do Spielfelda na Štajerskem. V tem dogovoru sta se obe državi sporazumeli, da se bodo od 1. marca dalje smeli avstrijski železničarji gibati samo v območju jeseniške postaje, jugoslovanski železničarji pa samo v območju postaje Spielfeld, če pa bodo hoteli izven območja teh postaj, bodo morali imeti posebno dovoljenje, ki ga bodo dobili na postaji.

Iz jugoslovanskega tiska še dodatno povzemamo, da so te določbe na avstrijski strani v Spielfeldu začeli izvajati že celo nekaj dni pred 1. marcem, na jugoslovanski strani, to je na Jesenicah pa veljajo od 1. marca dalje.

To je sicer zelo preprosta, vendar pa cela resnica. Nedvomno je bila znana tudi v neki celovški deželni palači, kjer pa je sivi eminenci šla v račun samo polovica resnice in ta je potem služila za „nenavadno analizo“, o kateri je komentator v „Slovenskem poročevalcu“ med drugim povedal:

Tako je ondan celovška „Die Neue Zeit“ objavila v zvezi s tem uvodnik izpod peresa svojega glavnega urednika. Zelo dolg in nadvse moder uvodni članek, ki išče vzroke, zaradi katerih morajo avstrijski železničarji zaprositi za dovoljenje, če hočejo zapustiti postajni prostor na Jesenicah in oditi v mesto. Članek mimogrede omenja britvice in razno drobnarijo, ki jo prenašajo čez mejo, a prihaja do drugačnih, bolj globokoumnih zaključkov. Do zaključkov namreč, da . . .

Da so vzrok novih predpisov železna zavesa, dvajseti kongres v Moskvi, beograjski plenum in vedno manjše zanimanje Jugoslavije za zahod . . .; da se je treba zavedati, da ima avstrijska nevtralnost izrazito prozahodni značaj in da je Avstrija, kar zadeva Moskvo in Beograd na drugi strani bariere . . .; da avstrijsko prebivalstvo v pretežni večini odklanja poskus oportunističnih politikov ÖVP, ki bi hoteli zvodeneti to prozahodno stališče . . .; da pa avstrijski zunanji minister (ÖVP) prav zaradi tega upogiba hrbet in se skriva za svojim širokim plaščem brezdelnosti, medtem ko „v Jugoslaviji šikanirajo naše državljane“.

Zatorej, da je treba na prihodnjih volitvah voliti drugače!

V Avstriji so namreč maja meseca volitve, kar je nedvomno samo stvar avstrijskih volivcev in tamošnjih strank. Njihova stvar je, kako v razgretem predvolilnem boju med seboj obračunavajo. Če pa v vročičnem obračunavanju prihaja na račun sosedne države do tako nevsakdanjih neokusnosti, do takšne plitkosti in tako očitne zlonamernosti, je pa smešno, čeprav tudi žalostno. Smešno, ker je treba res izredne sposobnosti, da se predpisi o gibanju železničarjev na obmejni postaji povežejo z zaključki moskovskega kongresa, s trditvijo o ponovnem ogrevanju Jugoslavije za Vzhod in še z marsičem drugim. Žalostno pa, ker se vse to pojavlja v glasilu socialistične stranke, ki mu prav gotovo ne manjka drugih pametnejših in resnejših problemov, vrednih obravnave v predvolilnem boju.

V Dubrovniku se je sestala Medparlamentarna unija

To sredo se je začelo v Dubrovniku letošnje spomladansko zasedanje Sveta Mednarodne unije, na katerem pripravljajo gradivo in dnevni red ter določajo poročevalce za letno konferenco Unije, ki bo prvič zasedala v Aziji, namreč v Bangkoku. Dnevni red Dubrovniškega zasedanja je precej obširen in mu pripisujejo velik pomen zlasti zato, ker bodo obravnavali politični, gospodarski in socialni razvoj držav in ozemelj Azije in Afrike. Razpravljali pa bodo tudi o sprejemu Ljudske republike Kitajske v članstvo Interparlamentarne unije. Na zasedanju Sveta Medparlamentarne unije sodeluje 33 včlanjenih dežel, manjkajo delegati 13 dežel, in to po večini zaradi parlamentarnih volitev v njihovih deželah.

Komisije Interparlamentarne unije, katerih seje so tajne, zasedajo dopoldan in popoldan. Posamezne komisije o različnih vprašanjih razpravljajo ločeno. Zasedajo komisija za politična in pravna vprašanja, gospodarska komisija, komisija za omejitev oboroževanja, komisija za socialna vprašanja, komisija za kulturna vprašanja ter komisija za nesamoupravna področja.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Podjetja Slovenije mnogo izvažajo

Podjetja Slovenije so minuli mesec izvozila na tuja tržišča za 836 milijonov dinarjev blaga ali 21 odstotkov več kot januarja lani. Največ blaga so izvozili v Italijo (za 160 milijonov dinarjev), v Avstrijo (za 109 milijonov dinarjev) in v Švico (za 103 milijone dinarjev).

Tovarna avtomobilov Maribor

Tovarna avtomobilov v Mariboru je lani izdelala 2000 kamionov in 200 avtobusov. Letos pa bo izdelala 2.500 kamionov z bencinskimi motorji, pripravljajo pa se tudi na proizvodnjo vozil z dizlovimi motorji.

Jugoslovanske ladje za tujino

Ladjedelnica Split je sklenila pogodbe z ladijskimi družbami na Švedskem, Norveškem in v Švici za zgraditev 6 velikih trgovskih ladij po 12.800 ton nosilnosti. Za vsako izmed teh držav bo zgradila po dve ladji, dolgi 151 m, široki 18.45 m in z motorji po 6000 konjskih moči, ki bodo ladjam omogočili hitrost 14,5 vozlov na uro. Po pogodbah morajo biti ladje dograjene do konca leta 1958.

V ladjedelnici »3. maj« na Reki, kjer gradijo za tuje naročnike 10 ladij, bodo te dni spustili v morje prvo ladjo z nosilnostjo nad 10.000 ton, julija pa drugo ladjo istega tipa. Obe ladji gradijo za jugoslovansko linijsko plovbo. Letos bosta iz te ladjedelnice zapluli v morje dve največji jugoslovanski ladji najmodernejše izvedbe, »Jugoslavija« in »Jadran«.

ZDA bodo povečale izvoz živil

Ameriški minister za kmetijstvo Benson je izjavil, da bodo ZDA povečale izvoz kmečkih presežkov od 600 na 2600 milijonov dolarjev v naslednjem fiskalnem letu. Ta številka pomeni skrajno mejo izvoza.

Počitniška izmenjava otrok med Avstrijo in Jugoslavijo

Na sestanku v Ljubljani so se predstavniki sveta za zdravstvo in socialno politiko Slovenije in zastopniki avstrijske socialistične organizacije prijateljev otrok sporazumeli, da bo med letošnjimi počitnicami letovalo 1400 slovenskih otrok v Avstriji, prav toliko avstrijskih otrok pa bo šlo na letovanje v Jugoslavijo. Otroci iz Slovenije bodo v skupinah po 100 do 300 otrok letovali na Dunaju, v Gradcu, Innsbrucku, ob Millstattskem in Vrbskem jezeru, avstrijske otroke pa bodo sprejeli počitniški domovi v Strunjanu, Crikvenici, Kaštel Lukšiču, Malinski, Selcih in Savudriji.

Svet za zdravstvo in socialno politiko Slovenije bo kakor doslej vsako leto tudi letos omogočil, da bo okrog 100 otrok koroških Slovencev preživelo nekaj tednov svojih počitnic ob jugoslovanskem Jadranskem morju. Tozadevna podrobnejša navodila bomo v našem listu pravočasno objavili.

„Evropska znamka“ bo izšla

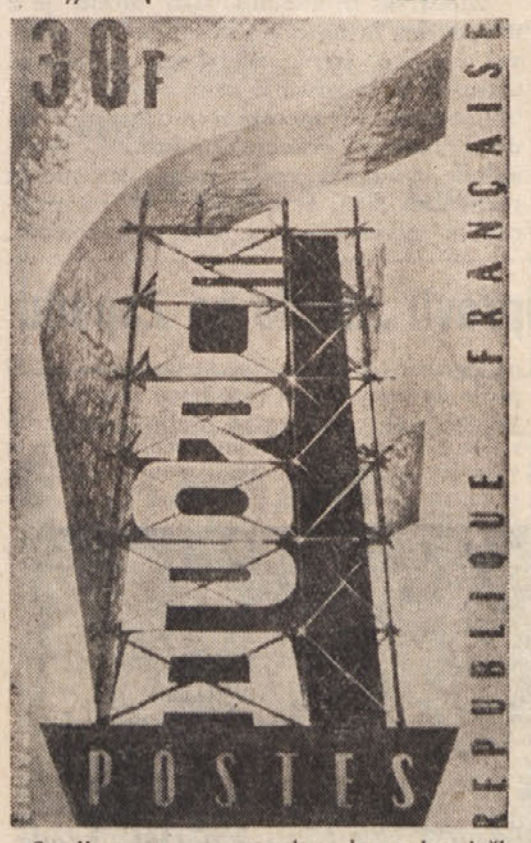

Sredi meseca septembra letos bo izšla prva tako imenovana »evropska znamka«, ki bo veljala za dežele-članice Montanske unije, to je za Francijo, Belgijo, Italijo, Luksemburško, Zapadno Nemčijo in Nizozemsko. Osnutek za znamko (glej današnjo AND-sliko) je izdelal neki mlad uslužbenec pariške pošte, predstavlja pa stavbo, katere posamezni deli tvorijo besedo »EUROPA«. Znamka bo izšla hkrati v vseh šestih državah in se bodo posamezne izdaje razlikovale le v tem, da bodo na desnem robu nosile naziv dotične dežele. Veljale pa bodo seveda v vseh državah-članicah.

PO ŠIRNEM SVETU

London. — Velika Britanija bo prispevala v prihodnjem proračunskem letu za pomoč raznim deželam, mednarodnim organizacijam ter britanskim organizacijam v tujini 22,5 milijona funtov. Večji del, približno 9 milijonov, odpade na Jordanijo, predvsem za vzdrževanje arabske legije. British Council, organizacija za kulturo in propagando v tujini, bo prejela od vlade 2,2 milijona, delež za OZN bo znašal 1,25 milijona, pomoč tehnično zaostalim deželam preko OZN pa pol milijona funtov.

Den Haag. — Holandski minister in podpredsednik državnega sveta Jonkheer Frans Beelaert van Blokland je v 84. letu starosti umrl. Beelaert je bil eden najpomembnejših osebnosti na Holandskem.

Washington. — Demokratični senator Henry Jackson je primerjal zunanjega ministra Združenih držav, Dullesa, z »vódenim izstrelkom, ki izredno hitro leti, povzroča močan hrup, a nikoli ne zadene pravega cilja«.

Singapur. — Singapurski tisk piše, da je vodstvo odporniškega gibanja na Malaji pozvalo malajsko vlado, naj bi pričela nova mirovna pogajanja. Časniki pišejo, da je Združenje Kitajcev na Malaji prejelo pismo, v katerem je izražena želja upornikov, da bi se sestali s predstavniki vlade.

Rangun. — Tu je bilo objavljeno skupno sporočilo predsednika burmanske vlade U Nuja in podpredsednika Sovjetske vlade Mikojana, ki je na uradnem obisku v Burmi. V sporočilu je rečeno, da je Sovjetska zveza pripravljena zgraditi Burmi športno in kulturno središče, bolnišnico in gledališče. Burma in Sovjetska zveza sta se sporazumeli, da bosta podaljšali triletno trgovinsko pogodbo na pet let.

Peking. — V južnem Tibetu so odprli avtomobilsko cesto, ki bo vezala Tibet s Srednjo Kitajsko. Doslej je bil Tibet zaprt in ni imel nobene avtomobilske ceste, ki bi vezala to državo z zunanjim svetom.

New York. — Ameriška agencija za mednarodno sodelovanje je objavila, da bodo Izraelu odobrili posojilo 7 milijonov dolarjev za nabavo žita v Združenih državah Amerike.

Pariz. — V Moskvi je bil podpisan sporazum o blagovni izmenjavi med ZSSR in Francijo za leto 1956. Sovjetska zveza bo izvažala v Francijo tehnično opremo, valjane kovine, tekstilije in kemijske izdelke, Francija pa bo izvažala že pred tem naročene ladje, dvigala ter premog, nafto, rezan les, manganovo rudo, bombaž in druge potrebščine.

Solun. — V Solunu je končala delo mešana grško-jugoslovanska komisija za ureditev vodnega stanja v Dojranskem jezeru. Predstavniki obeh dežel so soglasno sprejeli sklepe, ki jih bodo v teh dneh objavili.

Ottawa. — V sporočilu za tisk je zunanji minister Kanade kategorično zanikal poročila, po katerih bi bil na sestanku šefov ZDA, Kanade in Mehike predlagal spremembo kanadske politike glede priznanja Ljudske republike Kitajske. Kanadska politika, je nadalje rečeno v sporočilu, je bila izražena 31. januarja letos in bo ostala nespremenjena. To pomeni, je dejal Pearson, da se kanadska vlada drži politike zavračanja neposrednega priznanja Kitajske.

Kairo. — Egiptski tisk odločno zavrača britanske uradne trditve, češ da radio Kairo poziva prebivalstvo »ob Perzijskem zalivu na uboje in prelivanje krvi«.

Pnom Pen. — Kralj Kambodže Surimarit je sprejel ostavko premiera princa Norodom Sinahuka. Sodijo, da je ostavka tesno povezana z gospodarsko blokado, ki sta jo proti Kambodži pričela Južni Vietnam in Siam. Sinahuk je zahteval, naj neka druga oseba prevzame predsedniško mesto, če kralj sodi, da predstavlja politika dosedanje vlade nevarnost za mednarodne odnose Kambodže.

Msgr. Valentin Podgorc — zaslužni sin našega ljudstva

Dne 29. marca 1956 je v celovškem sanatoriju umrl msgr. Valentin Podgorc, stolni kanonik v Celovcu. Pokopan je bil dne 31. marca 1956 v grobnico stolne cerkve v Celovcu, kamor je njegovo truplo spremljalo lepo število koroških Slovencev.

Pokojni je bil rojen dne 14. februarja 1867 pri Sv. Neži pri Velikovcu. Njegova oče in mati sta bila kmeta pri pd. Mučiku. Ta dom je velika kmetija. Ker je vasica Sv. Neža oddaljena samo nekaj kilometrov od okrajnega mesta Velikovca, se nudi tamošnjim kmetom razmeroma ugodna možnost vnovčevanja pridelkov. Na pokojnikov razvoj v mladosti je ta bližina Velikovca precej vplivala. Iz popolnoma slovenske družine in okolice je moral obiskovati nemško ljudsko šolo v bližnjem mestu. Na sebi in sošolcih je tako imel priliko opazovati zapostavljanje in gospodarsko oškodovanje slovenskega kmeta na Koroškem po tujerodnih in odtujenih trgovcih ter malomeščanski, uradniški gospodi. Doživljal je boj za narodni obstanek v očitni povezavi z gospodarsko-socialnimi izvori tega pojava.

Nadarjenega fanta so poslali študirat v gimnazijo v Celovcu. Željo in skoraj izključni namen tega šolanja v tedanjem času na Koroškem je izpolnil s tem, da je vstopil v celovško bogoslovje. Posvečen v duhovnika je pel novo mašo v svojem rojstnem kraju. Nato je še eno leto posečal bogoslovje v Celovcu ter bil zaradi svojega zanimanja za socialna vprašanja poslan na študij socialnih ustanov v Nemčijo. Tam je postal tudi vnet pristaš razširjevalca ljudske higiene in naravnega zdravljenja župnika Kneippa ter se pobliže seznanil s kmečkim zadružništvom.

Po vrnitvi na Koroško je postal kaplan v Pliberku. Razen razmeroma kratkega službovanja na Sv. Višarjah je to edina doba, ko je delal neposredno med našim ljudstvom. Očitno se je baš tega delovanja do konca svojega življenja rad spominjal. Leta 1893 je bil postavljen za vzgojitelja srednješolcev v škofovskem Marijanišču v Celovcu, kjer je ostal 13 let. Nato je prevzel leta 1907 mesto tajnika Mohorjeve družbe v Celovcu ter bil istočasno učitelj veronauka na učiteljišču Uršulink v Celovcu. Leta 1929 je postal stolni kanonik Krške škofije ter se poslej v kapitlju bavil največ z upravljanjem posesti cerkvene ustanove.

V Celovcu je bil tudi dalje časa slovenski pridigar. Kot duhovnik je spisal vrsto molitvenikov ter verskih spisov. V Mohorjevi družbi je izdal knjigo „Domači zdravnik", ki je šla v petih nakladah med naročnike Mohorjeve družbe širom vse slovenske zemlje.

Koroški Slovenci pokojnemu Valentinu Podgorcu dolgujemo hvaležen in časten spomin za njegovo delovanje na širokem področju. Zanimal in zavzemal se je za pravičnejšo ureditev našega šolstva. Z nasveti in uvedbo gospodarstvenosti je podpiral privatni slovenski Narodni šoli v Št. Rupertu pri Velikovcu in Št. Petru v Rožu. Kot tajnik Mohorjeve družbe je odločal o mnogih rokopisih velikih ustvarjalcev slovenske besede in misli. V njegovem času so objavljali v Celovcu Ivan Cankar, F. S. Finžgar, Fr. Ks. Meško, Simon Gregorčič, A. Aškerc, Dragotin Kette in drugi. Prežihov Voranc je tudi odklonitvi po tajniku Podgorcu pri celovški Mohorjevi družbi postavil na višku svojega ustvarjanja značilen spomenik.

Posebne zasluge si je pridobil Valentin Podgorc kot organizator slovenskega zadružništva na Koroškem. Opazovanja v mladosti ter spoznavanja in študij v mladih letih so ga vodila do ustanovitve prve blagovne zadruge na Koroškem pod imenom „Gospodarska zadruga v Sinčivasi, registrovana zadruga z omejeno zavezo". Dne 13. februarja 1899 je na občnem zboru osebno kot prvi vplačal delež od denarja, ki ga je dobil od svojega doma. Njegov primer je takoj našel širok odmev ter dovedel celo do brezplačne prepustitve zemljišča v Sinčivasi, na katerem se je sklenila postavitev za tedanji čas modernega in prostornega blagovnega skladišča. Po zamisli Valentina Podgorca naj bi zadruga in skladišče v Sinčivasi zadržala vnovčevanje kmečkih produktov v bližnjem Velikovcu, kjer so trgovsko neizkušeni in neorganizirani kmetje iz Podjune bili izročeni trgovskim oderuhom ter malokdaj sploh še prinesli kaj izkupička za prodano blago na svoje domove, ker so ga pustili na vse do danes značilni „velikovški sredi". Zadruga v Sinčivasi je res vso dobo pred prvo svetovno vojno pomenila močno gospodarsko podporo podjunskim kmetom. Zato ni čudno, da je samo par mesecev kasneje bila kot konkurenca in prva nemška blagovna zadruga postavljena ustanova za blagovno poslovanje v Velikovcu. Vendar se je zadruga v Sinčivasi vsemu pritisku uspešno upirala, ker je zadružnik Valentin Podgorc s posredovanjem pri tedanji zadružni centrali v Ljubljani znal široko koristiti trgovsko izmenjavo z žitorodnim jugom ter s svojim osebnim vplivom skrbel za poštenost poslovanja.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Kulturno sodelovanje med SZ in Jugoslavijo

V Beogradu so se končali razgovori med delegacijama vlade FLRJ in Sovjetske zveze za pripravo besedila konvencije o kulturnem sodelovanju. Konvencija, ki jo bodo kasneje podpisali v Moskvi, je v skladu z beograjsko deklaracijo in določa razvijanje kulturnih stikov med obema državama, sodelovanje znanstvenikov, kulturnih in prosvetnih delavcev ter športnikov.

Jugoslovansko dramsko gledališče bo v maju gostovalo v Sovjetski zvezi, moskovski Hudožestvenij teater pa v Jugoslaviji. Bilo je govora tudi o gostovanjih drugih umetnikov. Prav tako so se razgovarjali tudi o perspektivah razvoja kulturnih stikov med obema deželama tudi izven letošnjega programa.

„Wiener Sängerknaben" so se vrnili z Japonske

»Wiener Sängerknaben«, ki so poznani po vsem svetu, že nekaj stoletij navdušujejo svet s svojim odličnim petjem. Zbor je sestavljen iz samih mladih fantov, ki so izredno nadarjeni za glasbo in petje. Njihovo nadarjenost gojijo v posebnem glasbenem institutu na Dunaju, katerega dejavnost sega že do leta 1480 nazaj. Ta institut je svetu dal že celo vrsto pomembnih glasbenikov. V zadnjem času je zbor »Wiener Sängerknaben« gostoval na Japonskem. Cele štiri mesece so mladi umetniki bili v deželi sončnega vzhoda. Zbor je vodil Gerhard Track. Enaindvajset fantov je v tem času dalo več kot dvajset koncertov, ki jih je japonsko ljudstvo z navdušenjem sprejelo.

Ob povratku na Dunaj so jim prebivalci priredili na zapadnem kolodvoru veličasten sprejem in jih okrasili s prvimi pomladnimi cvetlicami, z zvončki. Sprejema se je udeležilo tudi japonsko poslaništvo na Dunaju. Fantje pa so udeležencem sprejema zapeli nekaj pesmi. Ta teden so priredili tudi koncert v veliki dvorani dunajskega »Musikvereinssaala«. »Wiener Sängerknaben« priredijo vsako leto koncerte tudi na Koroškem, kjer so zelo priljubljeni.

Slika AND nam kaže mlade pevce »z zlatom v grlu« ob priliki prihoda na dunajski zapadni kolodvor.

KULTURNE DROBTINE

Zadnja Kattnigova opereta

Dunajski Raimundtheater pripravlja krstno predstavo zadnjega dela koroškega skladatelja Raimunda Kattniga, ki je umrl lansko leto. Naslov operete je »Sestanek o polnoči«. Na krstni predstavi bo pel glavno vlogo prvak dunajske državne opere Helge Roswaenge, ki je tudi sodeloval pri nastanku tega vedrega odrsko — glasbenega dela.

Francoski filmi niso za Japonce

Eden od treh največjih japonskih filmskih režiserjev v Kinoshita je v intervjuju izjavil sodelavcu pariškega »Arts«, da Francozi v vseh svojih filmih preveč poudarjajo erotičnost in da so zaradi tega francoski filmi za japonske gledalce nezanimivi. Pri tem pravi, da je treba upoštevati, da gledajo Japonci ljubezenske prizore na platnu šele od leta 1946 dalje. Ti prizori so po koncu vojne vzbujali pri gledalcih negodovanje in posmeh, vendar so se Japonci do danes že precej navadili tudi na to. Toda kar prikazujejo Francozi, je preveč, kljub temu, da morajo nekatere prizore izrezati.

Marija Janežič: 4

Doprinos koroških Slovencev
k občeslovenski književnosti in kulturi

(Iz gradiva za seminarsko nalogo)

Razen *marijinega pasijona*, ki ga je tiskal in je najbolj znana in razširjena Drabosnjakova knjiga na Koroškem, je prevedel še tri ljudske knjige: *Historijo o lepi Mageloni, Večnega žida Ahasvera* in *Buklce od Matjaža*. Zadnja je polna prerokovanj, posnêta je po nemški ljudski knjigi o Friedrichu Barbarossi. Matjaž je ohranjen samo v naslovu, vendar pa je že to dokaz, da je Drabosnjak moral poznati slovenske pripovedke o kralju Matjažu. Razen omenjenega Marijinega pasijona sta bili tiskani še dve knjigi, *Svovenji OBACE*, ki obsega 404 verze z abecednim akrostihom (Vsak peti verz se začne z naslednjo črko abecede), in še knjižica brez skupnega naslova, ki vsebuje *latanije o hudih ženah, pesem o zapitih bratrov, rajme od mlinarjev* in moralni recept *ena žavba*. Svovenji OBACE je nekaka poučna pesem, ki prikazuje žalostne razmere tistega časa in vzpodbuja k izboljšanju. Čeprav je pesnitev brez umetniške vrednosti, vendar pomeni važen dokument za kulturno zgodovino koroških Slovencev. Zelo lepo je povedal o Drabosnjaku Prežihov Voranc v svoji knjigi Od Kotelj do Belih vod: *Drabosnjak je predznamenje nove dobe, blisk na obzorju, ki je švignil iz teme in ugasnil brez plamena.*

Sodobnik Drabosnjakov, s katerim se je pogovarjal v rajmih, je bil ljudski pesnik in pevec, tkalec in samouk *Miha Andreaš* iz Št. Jakoba v Rožu (1762 — 1821). Njegove pesmi so žive še danes, rokopisov pa ni ohranjenih. Pesnil je posvetne in cerkvene pesmi. Nekaj njegovih pesmi sta objavila Slomšek in Ahacelj v zbirki Pesmi po Koroškem in Štajerskem znane. Iz korespondence Jarnika J. N. Primicu je razvidno, da so bili na Andreaševe pesmi pozorni tudi koroški preporodovci. V pismu okoli maja 1811 sporoča Jarnik Primicu v Graz: *In Kärnten gibt es auch unter den gemeinen* (navadnimi — op. ured.) *Slowenen, besonders aber im Rosenthale meisterhafte Volkssänger ... Unter allen zeichnet sich ein gewisser Andreasch zu St. Jakob i. R. aus ... Seine Gedichte sind überall beliebt und haben einen Schwung, den man bei dem gemeinen Menschenstande nicht anzutreffen glaubte.*

Tudi Andreaš je, kar je značilno za večino ljudskih poetov, za svoje pesmi skladal napeve sam.

Tradicija ljudskih pesnikov se je nadaljevala skozi vse 19. stoletje. Kljub temu, da je njihov pomen zaradi poznavanja in razširjanja slovenske umetne pesmi (Jarnik) vedno bolj padal, so se med ljudstvom ohranile njihove pesmi do danes. Posebno Lesičjakove pesmi se pojejo še pogosto. *France Leder-Lesičjak* (1833 — 1903) je ustvarjal, pel in citral v Podjuni v drugi polovici 19. stoletja. Bil je ljudski pesnik v pravem pomenu besede, ki je zlagal pesmi, skladal sam tudi napeve in jih s petjem širil po vseh vaseh Podjune in Mežiške doline, poznali pa so veselega pevca iz Globasnice tudi v spodnjem Rožu.

Snov za pesmi je Lesičjak jemal iz življenja, ki ga je z bistrim očesom opazoval. Živel je med ljudstvom in pel o njem, zato so bile njegove pesmi tako priljubljene in so žive še danes. Kot pesnik sicer ni bil originalen, rad se je naslanjal na narodno pesem in pesmi drugih ljudskih pevcev. Sam o sebi je zapel takole:

Jaz že sivo gvavo nosim
grem po svetu okol,
vse sorte pesmi trosim,
ne zmanjka jih nikol ...

Iz druge polovice 19. stoletja je znanih še več takih samoukov, pesnikov in pevcev, katerih delo je bolj lokalnega pomena, vendar vsi izpričujejo, kako je naš narod ljubil knjigo in pesem. Ko je v Rožu koval svoje okorne verze ljudski humorist Hanjža Kajžnik in na koroško-štajerski meji zlagal pesmi Anton Lisičnik, so bili v Mežiški dolini na delu Valentin Ocvirk, Matija Kresnik in drugi.

Čeprav so ti preprosti ljudje iz ljudstva, brez vsake literarne izobrazbe, pisali in pesnikovali v svojem narečju in so njihova okorna dela brez umetniške vrednosti, imajo vendar precej zaslug. Njihova slovenska beseda, pisana, peta in govorjena z odra, je med koroškimi Slovenci budila narodno zavednost. Zato ne moremo preko bukovnikov, kadar razglabljamo o vprašanju, kako se je ohranila slovenska beseda na Koroškem kljub nemškemu pritisku prav do danes.

III.

KULTURNI DOGODKI NA KOROŠKEM
od 10. stoletja do 1848

Iz prve dobe, ki jo literarna zgodovina imenuje *stoletja beležk brez literarne tradicije* (9. do 16. stoletje), imamo na Koroškem nekaj pisanih spominov. Celo najstarejši ohranjeni slovenski zapiski, za slovensko književnost tako važni *brižinski spomeniki* iz 10./11. stoletja so nastali na Koroškem, in sicer v času brižinskega škofa Abrahama, ki je bil po rodu Karantanec. Brižinski spomeniki so prepis starega neohranjenega besedila in obsegajo tri zapiske, katerih prvi in tretji vsebujeta obrazec splošne spovedi, drugi pa kratko pridigo o grehu in pokori in novo obliko splošne spovedi. Jezik brižinskih spomenikov je lepa čista slovenščina iz 10. stoletja brez narečnih posebnosti.

(Se nadaljuje)

Koncert združenih podjunskih zborov v Šmihelu

Dvorana pri Šercerju v Šmihelu nad Pliberkom je bila že nad pol stoletja često prizorišče slovenskih kulturnih prireditev. Neštetokrat se je dvignil zastor na odru prosvetnega društva in vedno je hvaležno občinstvo rado prisluhnilo domači besedi, bodisi govoru, v katerem je za narodni obstoj in ljudsko blaginjo zaskrbljeni govornik bodril in kazal pravo pot, ali amaterski gledališki prireditvi, ki jih je bilo nešteto, predvsem pa naši domači narodni in umetni pesmi, ki so jo v tej okolici z velikim uspehom in predanostjo gojili. Ni še obledel spomin na slavni pevski zbor »Gorotan«, ki ga je vodil Valentin Štangl in pozneje nadaljeval Leo Kral. Ne smemo pozabiti nekdanjega marljivega uveljavljanja šmihelskega tamburaškega zbora, ki ga je vodil zaslužni veteran Silan.

Vseh zaslužnih in marljivih prosvetašev, predsednikov in odbornikov društva ne moremo osebno navajati. Mnogi so že polegli v grobove, mnoge sta vzeli obe svetovni vojni. Oni, ki še živijo ter so v delu in trudu osiveli, pa še danes živo spremljajo kulturno-prosvetno dejavnost mlade generacije, jo bodrijo ter ji dajejo pogum, kakor so to nekateri storili tudi na zadnji prireditvi, o čemer bomo pozneje slišali.

Morda velikonočni ponedeljek ni bil najbolj primeren dan za prireditev, ker je to dan medsebojnih obiskov, popotovanj in izletov. Mnogi so se zares opravičili, da iz teh razlogov niso mogli priti. Toda kljub temu je bila dvorana ob napovedani uri nabito polna in ni mogla sprejeti vseh gostov. Zbrali so se matere in očetje, kmetje in delavci ter zelo veliko mladine. Posamezni gostje so prihiteli celo iz zelo daljnih krajev, kakor iz Kort, Bistrice in Št. Janža v Rožu, Žvabeka in drugod. Za domače slovensko prosvetno društvo in v imenu SPZ je izrekel Lovro Potočnik vsem številnim ljubiteljem naše pesmi prisrčno dobrodošlico ter je posebej omenil goste od daleč. Nato je med drugimi pozdravil domačega gospoda župana ter prav posebno gospoda generalnega konzula Dušana Bravničarja z družino. Občinstvo je s prisrčnimi ovacijami vzelo na znanje navzočnost odlične druži

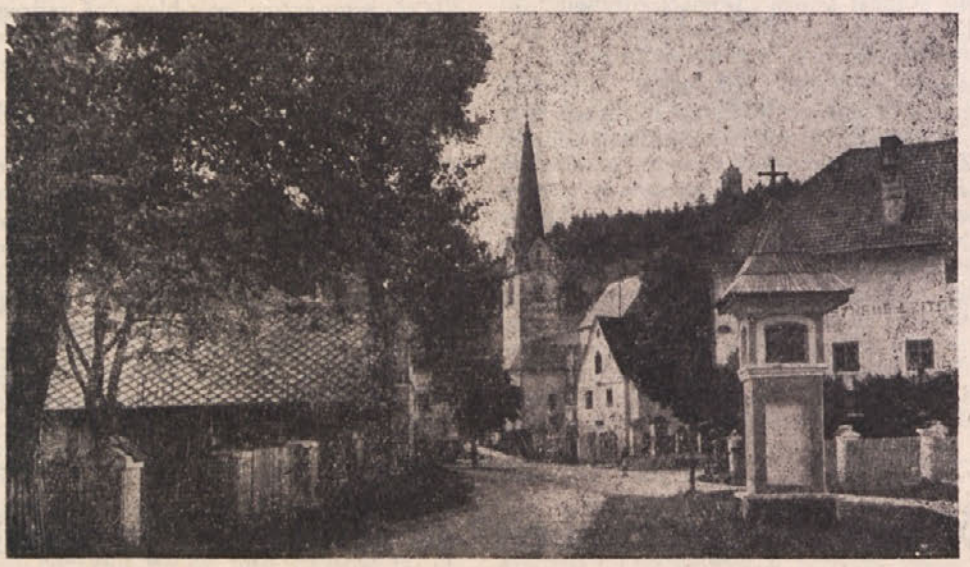

žine na prireditvi. Nadalje je govornik na kratko orisal namen in pomen dejavnosti na področju pevske umetnosti in poudaril, da je naša samorasla, iz brazd naše plodne in kršne zemlje izorana narodna pesem najzgovornejši dokument naše narodne samobitnosti, ki je postala last vsega slovenskega naroda ter da jo še vedno radi slišijo tudi oni, ki so se svojemu ljudstvu že nekako odtujili. Pesem je del umetniškega izživljanja ter kakor umetnost sploh zbližuje srca, služi miru in dobremu sožitju med narodoma. Končno je dejal, naj bo koncert vsem prijeten užitek in primeren dar za prvi pomladanski praznik.

Na odru formirani disciplinirani mladi pevci pa so pod brezhibnim vodstvom skupnega pevovodje Foltija Hartmana zapeli prvo pesem in v dvorano je zadonela ona domača »V Šmihelu no kajžco mam . . .«. Na mah je bil vzpostavljen kontakt med odrom in dvorano, med občinstvom je nastala pozorna tišina. Vsi so vsrkavali vase prijetno, uglajeno in brezhibno melodijo krepkih, čistih in harmonično uglašenih zvokov, dokler ni po končani pesmi zahrumelo med poslušalci v navdušenem aplavzu. S tako veliko in vedno večjo pozornostjo je občinstvo spremljalo spored vseh pesmi in navdušenje se je stopnjevalo prav do konca.

Prisrčno pozdravljeni so po odmoru nastopili posamezni zbori in pokazali, da nekaj znajo. Veliko priznanje so izzvali zbor iz Št. Vida v Podjuni pod vodstvom Hanzija Kežarja, zbor iz Železne Kaple pod vodstvom Vladimirja Prušnika in zbor iz pliberške okolice, ki ga vodi skupni pevovodja Folti Hartman. Nastop je bil dokaz, da so pevovodje sposobni ter da razpolagajo zbori s prvovrstnimi mladimi talenti.

Za vse poslušalce je čas vse prekmalu minil, čeprav je bil spored precej obsežen. Vsi bi hoteli še in še poslušati in pevci so morali ustreči, da so nekaj dodali.

Končno se je pričela dvorana prazniti. Ljudje so se razhajali z izrazom vidnega zadovoljstva na obrazih, lahko rečemo z občutkom sreče ter so od vseh strani vzklikali: lepo je bilo!

S tem koncertom so združeni podjunski zbori v letošnji zimi izpolnili nalogo, ki so si jo zadali ob priložnosti nepozabne turneje na slovensko Štajersko. Kakor je podoba, bodo svoje poslanstvo z enako vnemo tudi nadaljevali. Ko so se pevci potem še nekaj časa zadržali v veseli družbi, je prišel med nje zaslužni oče Bicelj, ki jim je izrekel zahvalo za njihovo prizadevanje in spregovoril nekaj bodrilnih besedi. Prav tako je spregovoril tudi Leo Kral in položil mladim pevcem na srce željo, da nadaljujejo tradicijo, ki so jo pričeli oni, ki so danes ali že v grobu ali pa klonijo pod težo let. Navzoč je bil tudi zaslužni Silan, ki je bil deležen posebne pozornosti mladih pevcev.

Borovlje

Na svoji zadnji seji je odbor občine Borovlje obravnaval in sklepal o proračunu za leto 1956. Proračun, ki je izravnan v rednem proračunu z vsoto 3,946.000 šilingov in v izrednem z zneskom 1,453.000 šilingov, je bil soglasno sprejet. Občinske doklade ostanejo v višini, kakor so bile v preteklem letu. Zanimivo je bilo na tej seji poročilo župana Langa o razvoju dohodkov iz davkov v preteklih letih. Doklade na zemljiški davek so na primer znašale leta 1950 117.200 šilingov, danes pa 183.700 šilingov. Obrtni davek se je dvignil od leta 1950 od 405.700 na 1,400.000 šilingov. Zanimivo je tudi, da so prispevki iz davka na pijače narasli v istem času od 101.600 na 194.900 šilingov, veselični davek pa od 33.900 na 71.200 šilingov.

Med drugim izkazujejo številke na strani izdatkov na primer za šolstvo 580.000, za preskrbo in mladinsko skrbstvo 296.000, za gradnje 391.000 ter za javne naprave in pospeševanje gospodarstva 661.000 šilingov. Kaže, da se občina na svojem področju zelo prizadeva za blaginjo prebivalstva.

V gradbenem osnutku imajo v načrtu koristne izvedbe kakor vodovod, avtopostajo, renovacijo nekaterih ulic, izboljšanje električne razsvetljave ter izgradnjo stanovanjske hiše za šest družin in, če bodo prejeli ustrezajočo subvencijo, tudi stanovanjsko hišo za devet družin.

Celovec — Podravlje

Zvezni minister za kmetijstvo in gozdarstvo je podelil ravnatelju kmetijske šole v Podravljah agrarnemu svetniku **Francetu Verniku** poklicni naziv »inženir«.

Agrarni svetnik inž. France Vernik je po svojem delu in prizadevanju za gospodarski napredek našega kmeta in naše vasi prejel s tem zasluženo priznanje. Vsi, ki ga poznamo in ki nam je s svojim znanjem, navodili in nasveti koristil — in naše število gre v tisoče — mu tem potom iskreno čestitamo.

Bekštanj

Minulo soboto je nastal v gospodarskem poslopju posestnika Janeza Uršica požar, ki je objekt popolnoma uničil. Škoda je velika, ker so zgorele tudi vse zaloge krme, nekaj metrov drv, gospodarski stroji in orodje ter več kur. Požarni brambi je uspelo, da je preprečila razširitev ognja na sosednje objekte.

Grozoten zločin v Drevljah v Zilji

Ko je minuli ponedeljek prišel kmet Janez Šnabl v Drevljah na Zilji pozno v noči domov, je ugotovil, da so postelje njegove žene in štirih otrok prazne. Pogledal je tudi v stanovanje svojega brata Jožefa Šnabla ter je tudi to našel prazno. Obšla ga je huda slutnja, da se je utegnilo primeriti nekaj strašnega, posebno še, ko je ugotovil na tleh in na steni krvave madeže. Mrzlično je iskal svojce po vseh prostorih, toda bilo je zaman. Zaskrbljen je nato obvestil orožništvo in kmalu je prispelo nekaj varnostnih organov. Dolgo in natančno so preiskavali vse prostore in šele v torek so našli v kleti grozno razmesarjena trupla žene in vseh štirih otrok, pokrita s krompirjem in prstjo.

Za storilca grozotnega dejanja so takoj osumili gospodarjevega brata, 37-letnega Jožefa Šnabla, torej zeta žene in strica otrokom. Brat Jožef je kazal znake duševne abnormalnosti ter je bil zelo čudaški. Vtepel si je v glavo, da hoče imeti bratovo posestvo. Zaradi tega je pogosto izzival prepire in tudi ni štedil z grožnjami. Kmalu so osumljenega prijeli in aretirali. Svoje krvavo dejanje je brezčutno priznal. Vaščani so bili pod vtisom strahotnega dogodka tako ogorčeni, da bi bili petkratnega morilca linčali, če tega ne bi preprečili orožniki.

Jožef Šnabl je svoje ostudno dejanje izvedel zverinsko in surovo. Vedel je, da ta večer brata dalj časa ne bo domov, zato je počakal na noč, se preskrbel s sekiro in šel v stanovanje bratove žene. S topim delom sekire je udaril ubogo ženo po glavi, da se je zgrudila na tla. Verjetno pa je zaslutila, da ponoreli človek tudi otrokom ne bo prizanesel, zato se je še z zadnjimi močmi postavila v bran. Nato pa jo je zločinec pobil do smrti. Po prvem umoru se je spravil na otroke ter vse zaporedoma zadavil z zanko, ki jo je napravil iz tanke vrvi. Po dejanju je trupla znosil v klet, kjer jih je zagrnil s krompirjem in prstjo.

Vsa okolica je bila globoko presunjena ob prizoru mrtve 39-letne žene in štirih nedolžnih otrok v starosti od 6 mesecev do 10 let. Mož pa je ves skrušen in strt.

Morilec Jožef Šnabl je bil že med vojno v neki kliniki za živčno bolne na Norveškem. Ko se je vrnil, so ga po vojni spet spravili v umobolnico v Celovcu, od koder pa so ga na bratovo jamstvo spet izpustili. Vzeli so ga v bratovo hišo, kjer so z njim lepo ravnali. Končno pa se je zadeva tako kruto-žalostno zaključila.

Krvavo dejanje v Beljaku

V tednu pred veliko nočjo je bil ves Beljak pod vtisom strahotne krvave družinske drame, ki se je odigrala v hiši Schächterstrasse štev. 11. Štiridesetletni brezposelni trgovec Anton Pleml je z revolverjem ustrelil svojo 31-letno ženo Gizelo. Žena je živela že eno leto ločena od svojega moža ter je stanovala pri svojih starših v bližini Feldkirchna. Minuli teden pa se je hotela vrniti v Beljak, da bi spet stanovala s svojimi petimi otroki v hiši, kjer sta bila z možem solastnika.

Med obema zakoncema že dalje časa ni bilo pravega soglasja, ker je mož zapravljal in se ukvarjal z drugimi ženskami. Zato tudi ni šlo v njegov račun, da bi se žena spet vrnila domov. Razrvano zakonsko življenje, obremenjeno še z dolgovi, se je končalo z zverinskim umorom.

Ko je onega usodnega dne hotela žena odpreti zunanja vrata v hišo, so se ta nenadoma odprla. Za njimi je stal mož z revolverjem v roki ter je po kratkem prepiru sprožil dvakrat zaporedoma. Streli so bili smrtonosni in v trenutku se je nesrečna žena zgrudila na tla in kmalu nato izdihnila. Izkrvavela in umrla je tako rekoč pred očmi svojih otrok. Storilec pa je zbežal z revolverjem v roki, v katerem je bilo še šest nabojev, toda nekaj sto metrov od hiše so ga policisti že prijeli in aretirali.

Krvavo dejanje je samoumevno vzbudilo v Beljaku veliko pozornost in vsi obsojajo brezobzirnega človeka, ki je s svojo ženo že prej zelo nevljudno ravnal, jo pogosto pretepal ter vzdrževal razmerja tudi z drugimi ženskami.

KOLEDAR

Sobota, 7. april: Herman
Nedelja, 8. april: Albert
Ponedeljek, 9. april: Tomaž
Torek, 10. april: Mehtilda
Sreda, 11. april: Leon
Četrtek, 12. april: Julij

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

Slovensko prosvetno društvo »Bilka« v Bilčovsu uprizori v nedeljo, dne 8. aprila 1956 ob 8. uri zvečer pri Miklavžu igro

„Trije vaški svetniki„

Vsak, ki ljubi lepo zabavo in se rad nasmeje, naj te priložnosti ne zamudi!

Vabi odbor

*

VABILO

Mešani pevski zbor v Globasnici vabi na

pevska koncerta

ki bosta v nedeljo, dne 8. aprila 1956 ob 11.30 uri v kino-dvorani v Železni Kapli in ob 15.30 uri v Prosvetnem domu v Žitari vesi.

Kot vložek: Burka z zabavno vsebino
Vabimo k številni udeležbi!

Razne vesti iz Koroške

V Celovcu so nedavno zaprli brezvestno mater Antonijo Bersling, ki jo obdolžujejo, da je hotela svojega v začetku februarja rojenega otroka spraviti s sveta. Otroka, ki je prišel na svet bolj slaboten, je brezsrčna mati skrajno zanemarjala, da bi bil skoraj preminul zaradi gladu. Če ne bi bil nekdo napravil pravočasno ovadbe na pristojno oblast, bi bil otrok končal. Uradni zdravnik za preskrbo je ugotovil, da navedbe v ovadbi držijo. Ubogega otroka so spravili v otroški oddelek v bolnišnico, kjer niha med življenjem in smrtjo.

V občini Ruda se je mlinar Rudolf Pascher pri sekanju lesa hudo ponesrečil. Zadela ga je veja padajočega drevesa in ga tako poškodovala, da si je zlomil desno nogo.

Neznani tatovi so minuli teden vlomili v trgovino z ribami pri Gmeinerju v Celovcu. Storilci so odnesli 180 šilingov v denarju in precej ribjih konzerv. Računajo, da znaša skupna škoda okoli 530 šilingov.

Prometne nesreče lani v Celovcu

Na seji celovškega mestnega sveta je župan Graf poročal o prometnih nesrečah v Celovcu v minulem letu. Skupno se je pripetilo 1453 prometnih nesreč, pri katerih je bilo udeleženih 804 osebnih avtomobilov. Pri nesrečah je zgubilo življenje 24 oseb, 792 ljudi pa je bilo poškodovanih. Župan je pozdravil ustanovitev vozne šole za mladino, kjer se bo mladina po navodilih prometnih policistov seznanjala s prometnimi predpisi in znamenji ter se učila zadržavanja na cesti. Začasno je ta šola nastanjena v hali na velesejmskem prostoru.

Zlata opojnost na Dunaju! Ali je tedaj treba dolgo preudarjati? »Glückstelle Mihalovits« Dunaj I., Wipplingerstrasse 21 »An der Hohen Brücke« plačuje od loterije do loterije veliko miljonov svojim srečnim odjemalcem. Berite danes priloženi barvni prospekt in Vaša bodočnost se kmalu lahko obrne na dobro.

Kaj pa človeške kosti?

O svojih kosteh navadno mislimo, da so to „mrtev", nedelaven del telesa, kar je seveda huda zmota. Kosti spadajo med naše najbolj dragocene in zaposlene organe. To je tovarna, ki s polno paro obratuje 24 ur na dan in proizvaja rdeča krvna telesca. Teh rdečih krvničk umre v telesu vsako minuto povprečno 180 milijonov in vsako je treba nadomestiti sproti, kar opravljajo kosti. Če bi le malo odnehale, bi naša kri zvodenela in bilo bi nevarno, da umremo za anemijo — malokrvnostjo.

Skladišča hrane

To pa ni edina naloga kosti, one so tudi rezervna skladišča hrane za organizem. V svojem mozgu spravljajo razne maščobe in beljakovine, pa tudi rudnine — v njih je shranjena malone vsa telesna zaloga kalcija in fosforja. Kalcij je na primer potreben, da se kri na rani strdi, da srce pravilno bije, da se raztezajo mišice, da dobro deluje naš živčni sistem. Ko popijemo na primer kozarec mleka, kalcij, ki ga mleko vsebuje, odide v kosti, v „skladiščenje", od koder ga kri jemlje in uporablja po potrebi.

Koliko kosti imamo?

Naše telo ima približno 205 kosti. Zakaj približno? Otrokova hrbtenica ima na primer 33 vretenc, pri odraslih pa se nekatera vretenca spojijo, oziroma zrastejo skupaj, zato ima odrasli le 26 vretenc. Navadno imamo 12 parov reber, vendar so tudi povsem normalni zdravi ljudje, ki imajo le 11 ali pa 13 parov reber.

Potujoči mostovi

Štirinožne živali je neki učenjak imenoval „potujoči mostovi". Njihova hrbtenica je namreč zgrajena tako kot lepa C krivulja ka-

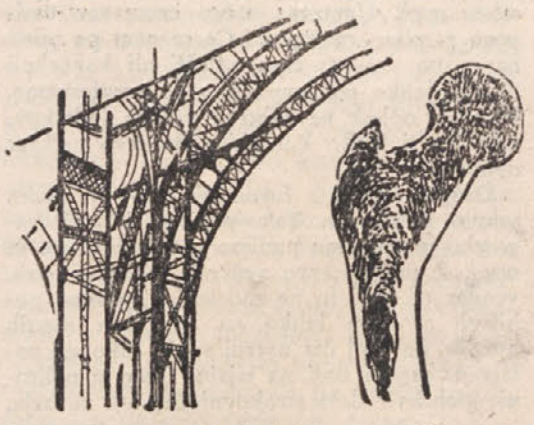

kega prvovrstnega visečega mostu. Otroci se rodijo skoraj s prav tako oblikovano hrbtenico, šele ko shodijo, se jim ta spremeni, ker mora sedaj nositi težo glave in života. Posledica je, da imajo odrasli hrbtenico oblikovano v podobi črke S.

Koščeno ogrodje človeškega telesa je res pravcato čudo narave, skrajno prilagojeno svojim nalogam. Občutljivi možgani so zavarovani z lobanjo, ki je najtrša prav tam, kjer so možgani najbolj ogroženi, na temenu. Hrbtenični mozeg je zaščiten z vretenci, hrbtenica pa ima še posebne „blazinice" za varstvo pred poškodbami. To so hrustančne ploščice, ki ločijo vretenca med seboj. Brez teh blazinic bi sleherni padec, celo sleherni skok prizadejal naši hrbtenici nepopravljivo škodo.

Kosti so zgrajene po arhitektonskih načelih

Tudi kosti nog imajo odlične tehnične lastnosti. Njihova „nosilnost" temelji predvsem na tem, ker so votle, kar je povsem v skladu z načelom arhitektonike, da je votel steber bolj čvrst kot poln pri isti težini. V odnosu do teže, ki jo nosijo, so kosti nog močnejše kot — jeklo. Nekdo jih je vzporedil z armirano-betonskimi nosilci, in res so kosti podobno grajene: v kalcifirano tvarino so spiralno vložena beljakovinasta vlakna.

Koščenega tkiva poznamo dve vrsti: spužvasto in čvrsto. Vsaka posamezna kost je sestavljena iz obeh koščenih tvarin. Čvrsto tkivo tvori vnanji, trdni sloj, pod njim pa je spužvasto tkivo, sestavljeno iz polno majhnih prekatov. To notranje tkivo je izredno važno, ker je v njem mozek.

Krpanje kosti

Še ni tako dolgo, ko je vsaka poškodba kosti pomenila zelo resno ali celo tragično nesrečo, posebno za starejše ljudi. V modernem času so rentgenski aparati omogočili zdravnikom, da zlomljene kosti uravnajo mnogo bolje in natančneje, anestetiki (omrtvila) so rešili bolnike strahotnih bolečin, ki so včasih spremljale take operacije, antibiotiki pa so zmanjšali nevarnost okužbe.

Med prvimi uspehi popravljanja kosti je bila uporaba govejih kosti, ki so jih pacientu vstavili na mesto preloma s pomočjo vijaka, narejenega prav tako iz goveje kosti. Ta metoda je imela hudo pomanjkljivost, kajti goveje kosti niso bile dovolj krepke, da bi bolnik lahko stal ali celo hodil.

Morali so odkriti posebne materiale, take, ki se smejo kemično spajati s telesnimi sokovi. To so bile posebne kovinske zlitine; bile so dovolj trdne, da je lahko človek zlomljen ud takoj uporabljal in lahko so jih pustili v telesu tudi potem, ko se je kost že zarasla. V zadnji vojni je kirurg Kunischer začel zlomljene kosti operirati, oziroma celiti tako, da je v votli kanal kostnega mozga na mestu preloma vtaknil kovinsko palico. Ta palica je spojila oba kosa zlomljene kosti, ki sta se hitro zrasla. Uspeh je bil izreden. Ljudje z zlomljeno bedrno kostjo so shodili že po nekaj tednih, medtem ko je bilo treba prej ležati tudi po šest mesecev.

Prekratka noga se lahko podaljša

Najnovejši uspeh moderne kirurgije je ta, da zdravniki lahko uravnajo rast kosti. Pri nekaterih boleznih, zlasti kostni jetiki ali otroški paralizi se često zgodi, da kost ene noge raste počasneje, kost druge noge pa normalno in posledica je krajša noga. Danes kirurgi na taki nogi kost globoko zarežejo in nogo obtežijo toliko, da se robovi narezane kosti komaj dotikajo. Na tem mestu hitro začne rasti novo koščeno tkivo in nogo tako lahko podaljšajo tudi za nekaj centimetrov.

Ali že veste, da . . .

. . . da smatrajo palačo Organizacije združenih narodov za najlepšo in najmodernejšo palačo na svetu?

. . . da napravi človek, ki je živel okoli 80 let, okoli pol milijarde korakov?

. . . da so prvo naselje na ozemlju današnjega Beograda napravili Scordisci že pred nekako 1200 leti?

. . . da potrebujejo za izdelavo enega grama rožnega olja 3 kilograme dišečih cvetov prelepih vrtnic?

. . . da je najbolj mrzel kraj na svetu Omejkon v Sibiriji, kjer doseže mraz tudi do 78 stopinj Celzija!

. . . da pravimo premogu črni diamant, nafti črno zlato, lesu in gozdovom zeleno zlato, deročim rekam, ki nam ženejo turbine mogočnih elektrarn, pa belo zlato? Tudi rudarji imajo svoje nazive: tisti, ki pridobivajo nafto, so beli rudarji za razliko od tistih, ki kopljejo premog ali druge rudnine globoko pod zemljo, ki jim pravimo črni rudarji.

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. dvojica, 3. sodobno obveščevalno sredstvo, 7. ploščinska mera, 8. del telesa, 9. glavni števnik, 11. množinski zaimek, 12. organizacija (kratica), 14. števnik, 16. hudobne žuželke, 17. koj, vzpodbujanje k nečemu, 20. TM, 21. protivni veznik, 22. pod, 24. slovenska pritrdilnica, 25. čim, 26. tradicija (kratica), 28. posušena trava, 29. pripovedna pesnitev, 31. večja igra, besedilo se ne govori, marveč poje, 32. sovražnik železa, ga uničuje.

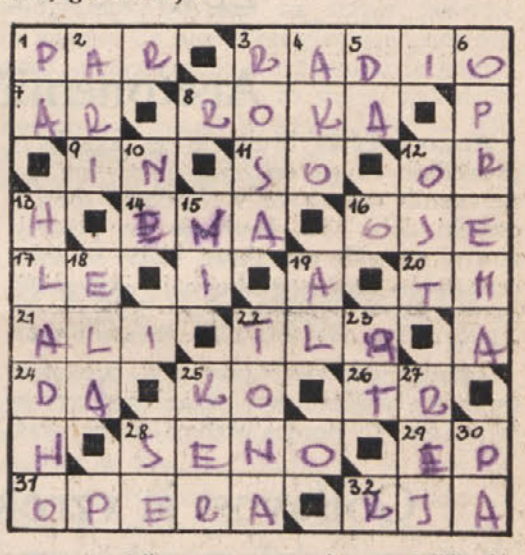

Navpično: 1. veznik, 2. ploščinska mera, (množina), 3. padavina, ki pade v hladnih poletnih nočeh, 4. pogojni veznik, 5. isto kot 24. vodoravno, 6. oprava, 10. nikalnica, 12. konica, 13. bolj mrzlo kot toplo, 15. krajevni prislov, 18. žensko ime, 19. okrajšani veznik, 22. utežna enota, 23. arabski žrebec, 25. vzročni veznik, 27. ples, 28. povratni zaimek, 30. isto kot 1. navpično.

Še to in ono

Predor skozi Brenner

Predor skozi Brenner bodo začeli graditi najbrž v prvih mesecih leta 1958. Načrt so strokovnjaki temeljito proučili in upoštevali vse vidike. Zgraditi nameravajo dva ločena predora, dve enosmerni avtomobilski cesti, široki po sedem metrov, in železniški predor s tremi tiri. Načrt predvideva tudi kontrolna pota in naprave za vzdrževalna dela in telefonske zveze.

Vojaške vaje na Grönlandiji

Velikih vojaških vaj na severni Grönlandiji se udeležuje 700 ameriških padalcev. Iz letal bodo skakali samo kakih 1500 kilometrov od Severnega tečaja in markirali naprej na vojaško letališče in oporišča letalskih enot. Tako daleč na severu letalci še nikoli niso skakali iz letal.

Pogon raketne ladje

Astrofizik kalifornijskega tehnološkega instituta dr. Fritz Zwycki je v Los Angelesu izjavil, da bi lahko črpala raketna ladja za polet na Luno pogonske snovi iz vesoljstva. Na tiskovni konferenci je rekel, da je moč prestreči delce molekul in jih konzervirati pri najnižji temperaturi. Ti delci bi sprostili ob segrevanju velikanske količine energije. Medplanetarna ladja bi jih lahko zbirala in posredovali bi ji pet do deset krat toliko energije kakor raketni pogon. Stroški za medplanetarno ladjo bi znašali po računih tega strokovnjaka kakih 100 milijonov dolarjev.

Dr. Zwicky je govoril tudi o možnosti, da bi kosi Lune padli na zemljo. Za to bi bilo treba izstreliti raketo zelo visoko. Raketa bi morala ponesti v zračne višave dvodelno raketo, ki bi dosegla Luno in se na njej razpočila. Takšna eksplozija bi odtrgala manjše kose Lune in jih potisnila iz lunine težnosti, da bi padli na Zemljo.

Za šalo:

Dvoživke

Učitelj: »Kako se imenujejo živa bitja, ki žive lahko na zemlji in v vodi?«

Učenec: »Mornarji, gospod učitelj!«

Nesporazum

Učiteljica: »Mirko, katera žival te zjutraj zbudi?«

Mirko: »Moj brat, gospodična učiteljica!«

11

Poženel je stresal odgovore kot iz rokava. Zanj je kolonelo star lisjak. Za okraski pravičnosti in človečnosti je računica. Kampo je na njegovi grofovski zemlji. Dolgo se je bil poganjal za to. Toda to ni glavno. Glavno je, da je dobavitelj prehrane za internirance. Račun je preprost: za vsakogar dobi na dan sedem lir, pesno perje in korenje z njegovih polj pa ga ne stane niti liro. Pet tisoč sužnjev — to je 30.000 lir na dan. Na mesec milijon. Še leto vojne — dvanajst milijonov. Furlanski humus ni nikdar toliko vrgel. V milanski svilarski industriji mu niso delnice nikoli dajale takih tantiem. Povrh pa je še »zaslužen«: »Lačni in bolni niso nevarni!«

Miloš si je zapisoval številke o grofovih dohodkih.

»Zakaj pa se z Rusi toliko meni?«

»Tehta jih. Rad bi zlezel nad vse!«

Kralj na Betajnovi, je sama od sebe večkrat zapisala Miloševa roka.

»Vedeti hoče vse. Igra na več kart. Preživeti hoče fašizem!«

Miloš je prečrtal »kralja na Betajnovi«. »Ta je stokrat več!«

Potem pa je zaupal Poženelu pogovor s Paaom. Še zdaj si ni na jasnem, ali je bilo to zaupanje na mestu ali ne. Poženel ga je vprašal:

»So res pod tujimi imeni?«

»Ne vem . . . Menda so,« se je umikal Miloš.

»Glavač naj jih najde?«

»Ja.«

»S to prasico bom jaz obračunal!«

»Kako?«

»Prepusti meni! Saj spi blizu naju!«

Poženel je uprl svoje velike oči naravnost v Miloševe in ga dolgo gledal.

Že v temi se je Miloš sešel z Igorjem. Igor je bil nagel, a miren. »Pazi se,« mu je rekel, ko je čul o Cantalupu in ga gledal dolgo, pozorno. »Kako pa zaradi ilegalcev?« Igor je odmolknil in nagubančil čelo. Dalj ko je molčal in razmišljal, bolj je bil Miloš napet, pričakujoč odgovora. »Pospešiti moramo zadevo s teleskopom,« je odgovoril nazadnje čisto mirno in preprosto.

Potem mu je Miloš povedal o Poženelovi nameri. »Bomo videli!« je z odtenkom pričakovanja rekel Igor. Sploh se ni zmenil za to, da je Poženel zvedel za Paaove informacije. Miloš si je oddahnil.

»Dama iz Ljubljane je prišla obiskat kiparja Nika. Kolonelu je bila všeč in ji je obisk dovolil. V platnenem rdečem srčku, ki je bilo kakor intimno darilo, nam je prinesla pismo in denar. Kolonelo, ki je Nikov paket pregledal, se srčka sploh ni dotaknil . . .« je povedal Igor. To je bila edina dobra vest tega dne.

Zunaj se je pričelo daniti . . . Samo kadar je odhajal na zgodnji vlak, ko se je učil za maturo in kadar so prekrokali noč, je doživel taka jutra . . . Vendar mu je bila rahla luč, ki je rasla od oken, kakor blag nasvet, naj zaspi. Še mu je šlo po glavi, da bi Paaju povedal, da je komunist, morda bo potem še bolj zaupljiv . . . in že mu je spanec zaprl oči.

Ko je patrulja spet obšla barako, ga ni več zdramila. Samo »Proč!« je nalahno kriknil. Morda so ga zalezovale Cantalupove oči — — — morda ga je vznemirjal Poženel s svojim: »Prepusti to meni!«

PAPEŽEV NUNCIJ

Črt je segal pod svoj zglavnik iz mlade koruznice, kjer je bila pisana šara vrvc vseh barv, dolžin in debelosti. Iz dveh, treh ali celo več teh vrvc, ki so bile od paketov, je pletel debelejše kite, dovolj močne za vlačenje dek v teleskopu. V naročju pa so mu počivale na pol izgotovljene copate iz enakih vrvc, ki se jih je lotil za kamuflažo. Nenadno je o njem šel glas kot o kar dobrem copatarju.

Sicer pa so zadnji dnevi potekali v znamenju mrzličnih priprav za obisk papeževega nuncija. Vsakdo je moral zvleči svojo slamnjačo in deko pred barako, kjer jo je stepel in prezračil. Pod so poribali vsaka dva dni. Barake in dvorišča pa so kar neprestano pometali. Bilo je kakor velikonočno čiščenje . . . Nato so prišli na vrsto apeli: uro za uro in dan za dnem. Na komandi niso natančno vedeli, kdaj bo nuncij prišel, pa so se bali, da bi jih presenetil. Njihov načrt je bil namreč ta: brž ko se nuncij pripelje, ga morajo že zbrani interniranci pozdraviti.

Črt pa je kljub temu izrabil vsako minuto, da bi izpolnil Gatova naročila. Že petnajst metrov močnih vrvi je romalo v teleskop; z rokami jih tudi Gato ni mogel pretrgati. Ves ta direndaj okrog papeževega odposlanca in samotnost dela pa je Črta vlekla v njegova otroška leta . . .

Bilo je že davno, na Telovo zjutraj. V visokem nadstropju ljubljanskega vzgojnega zavoda se je na zadnjem oknu prikazala svetlolasa deška glava. Pojavila se je nagloma, kot kradoma, se za nekaj hipov zastrmela proti skupini predmestnih delavskih hišic, pa spet izginila.

Nato je deček odhitel v zavodno cerkev. Bil je med zadnjimi. Dolga vrsta njegovih sošolcev je že klečala na rjavi preprogi, položeni vzdolž ob cerkvenih stolih. Spredaj so bili otroci trgovca, stav-

Likalna deska

Kadar si nabavljamo za gospodinjstvo nove kose pohištva, je važno, da poizvemo, kaj pravi o njih sodobna znanost o gospodinjstvu. Vedeti moramo, da se dandanes bavi z delom gospodinje in z načrti, kako bi ji olajšali težaven poklic, mnogo strokovnjakov.
morda prej ali slej omislile likalno desko, ki naj ima sledeče mere: postavljena naj

Medtem ko smo doslej likale vedno tam, kjer je bil za to prostor, si bomo bo tako, da bo od tal oddaljena 86 cm, kar je za srednje veliko postavo najprimernejša višina, če stoje likamo. Dolga naj bo od 120 do 150 cm. Kjer je v steno vzidana omara — žal jih je i v me-

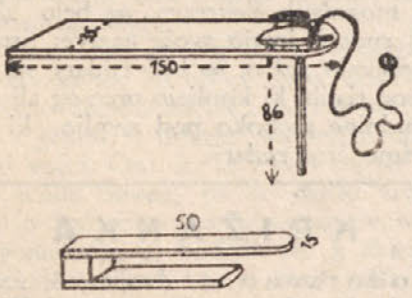

stu i na deželi še mnogo premalo —, damo likalno desko izdelati tako, da jo vklopimo v omaro. Potem je važno, da likamo tam, kjer nam bo svetloba padla z leve strani, prav kot pri pisanju. Oči bomo manj utrujale, delo pa hkrati lepše opravile.

Mizar nam more izdelati tudi pripraven pripomoček za likanje rokavov. Dolg je do 50 cm, širok pa 20 cm. Desko in rokavnik prevlečemo z ostanki odej, preko njih pa napnemo koteninasto krpo ali dele rjuh. Za likanje vezenih prtov, pričkov, blazin, pregrnemo čez to še debelo flanelasto krpo, da vezenina lepo izstopi, ko jo zlikamo na levi strani.

Ob koncu naj pripomnimo, da je dokaz za premajhno skrbnost gospodinje že v tem, če člani družine perila, oblek in površnikov nimajo zlikanih. Res je, kar boste morda ugovarjale, da za to ni časa. Toda ugotovljeno je, da se perilo mnogo bolj maže, če ga oblečemo in uporabljamo nezlikanega. Ko si bomo uredile likalno desko, bo postalo likanje morda prijetnejše opravilo, zlasti še, če bo šlo delo s tem pripomočkom hitreje izpod rok.

Kako čistimo pohištvo

Pohištvo v našem stanovanju predstavlja tisti del opreme, ki ga dnevno uporabljamo. Zato ga moramo tudi pravilno negovati in čistiti, da se nam prehitro ne poškoduje. Pri pohištvu želimo, da bi nam ostalo dolgo časa lepo in da ne bi prehitro zgubilo sijaja.

Kuhinjsko pohištvo, ki je večinoma samo pobarvano z oljno barvo, ne zahteva kake posebne nege. Umazana mesta enostavno umijemo z milno raztopino. Če se nam pa oljna barva po daljšem času odlušči ali kakorkoli obrabi, lahko pohištvo ponovno prepleskamo. Ponovni oplesk ne zahteva velikih izdatkov, tako da si lahko kuhinjsko pohištvo večkrat obnovimo.

Drugače pa je s furniranim in poliranim sobnim pohištvom. Tako pohištvo je bolj dragoceno in zato mu nudimo tudi večjo skrb in nego. Z mehko krpo večkrat obrišemo prah, vendar pa tudi to ne zadostuje. Polirano pohištvo se nam lahko na nekaterih mestih odrgne, pa tudi čas naredi svoje, tako da polagoma izgubi tudi na sijaju. Sicer je poliranje pohištva delo strokovnjaka — mizarja, vendar si bomo pri obnovi našega pohištva lahko tudi sami prav dobro pomagali.

Kaj bomo pri tem delu potrebovali? Potreben pribor je omejen na najskromnejše zahteve: nekoliko svetlih krp, po možnosti bele barve, kos jelenove kože, mehko ščetko, kos plute (večji zamašek nam bo pri tem kar dobro koristil) ter kos žameta z dolgo dlako. Poleg tega bomo potrebovali še vosek, alkohol, bencin ali terpentin ter nekoliko zelo finega plovčevega prahu za poliranje. Omenjene potrebščine lahko kupimo v kaki trgovini z barvami.

Postopek, s katerim bomo lahko vrnili našemu pohištvu spet stari sijaj, ni težak, a vendar uspešen.

Najprej skrbno očistimo les, pri čemer lahko uporabimo nekaj alkohola, bencina ali terpentina. Čiščenje moramo opraviti čim hitreje, ker ne smemo predolgo vdihavati hlapov škodljivih hlapljivih tekočin. Čistimo s čisto krpo, ki jo namočimo v alkohol, bencin ali terpentin in z njo krepko drgnemo izbrani kos pohištva. Krpa, s katero čistimo, mora biti na vsak način snažna. Z omenjenimi tekočinami pa ne sme biti preveč namočena, ker bi se sicer lahko odlepil tanki furnir, ki je morda na nekaterih mestih nekoliko slabše prilepljen. Ko smo končali s čiščenjem, pustimo, da se les posuši, nakar hrapava mesta otaremo s klobučevino.

Razne vdolbine in profilirane dele lesa očistimo najbolje z žametom.

Nato si pripravimo raztopino voska. Vzamemo dober vosek (beli je najboljši, ker nam ohrani pohištvo svetlo), ki ga nastrgamo v pločevinasto posodico. Nato dolijemo alkohol, bencin ali terpentin, ki naj ima trikratno težo voska. Posodo nato dobro zamašimo, dokler se vosek ne raztopi.

Tako prirejeno raztopino voska namažemo v tankem sloju na les. Ko se nekoliko osuši, ga posipamo s finim plovčevim prahom. Pri tem moramo paziti, da posipamo enakomerno in v smeri lesnih vlaken. Z roko lahko precej pritiskamo ter drgnemo tako dolgo, dokler nam ves prah z voskom vred ne prodre v lesne pore. S plutovino lahko poliramo samo ravne ploskve pohištva. Vse profilirane dele pa odrgnemo s kosom platna. Plovčev prah potrebujemo pri našem delu zato, ker nam zamaši vse lesne pore ter napravi površino gladko in sijajno.

S tem smo naše delo v glavnem končali. Sedaj samo pustimo, da se pohištvo posuši, nakar ga obrišemo in dokončno odrgnemo z jelenovo kožo ali klobučevino. Profilirana mesta spoliramo s fino ščetko, pri tem pa moramo paziti, da preveč ne pritiskamo, ker bi sicer opraskali nežni sloj politure.

Tako dobi naše pohištvo spet lep sijaj in izgledalo bo kot novo. Če želimo, da nam bo to tudi dolgo tako ostalo, ga ne smemo postavljati na sonce. Na soncu namreč izhlapi alkohol, ki je v polituri in pohištvo postane spet motno.

Pohištvo moramo tudi redno čistiti, da se nam ne nabere preveč prahu. Čistimo ga s krpo, pa tudi jelenova koža ali kos klobučevine nam pri tem lahko dobro koristi. Z rednim čiščenjem bo naše pohištvo vedno lepo in imeli bomo z njim veselje.

Predelajmo in očistimo šivane odeje

Odejo sparamo in vrhnje blago operemo ter zlikamo. Ker so verjetno ogli strgani ali pa tanki kot pajčevina, jih pokrpamo ali okrepimo s tem, da prišijemo lepo oblikovane ogle in lepo kvadrataste krpe. Iz širih letev sedaj naredimo okvir, ki naj bo velik kot blago odeje. Na vsakih 10 cm nabijemo kaveljček, kamor nataknemo blago. Ko smo vse blago tako napeli, razprostremo čezenj še stare krpe, da vata ali volna ne bo silila skozi blago odeje. Če pa bomo polnili odejo s puhom, perjem ipd., ga napolnimo v inlet, kateremu smo naznačili prej primerno velike kvadrate. Po teh kvadratih zdaj inlet prešijemo, da dobimo 30 do 48 blazinic. Ob robu naredimo dva po 8 cm široka robova. Če bo odeja vsebovala vato, jo razprostremo po blagu, pokrijemo z ostanki blaga in vrhnjim klotom ali svilo. Na to blago smo že prej s krojaško kredo napravili znamenja, kjer bomo robove in kvadrate prešili. Sedaj po teh črtah šivamo vse do lej, da je vsa odeja sešita. Zdaj jo snamemo z okvira, podvihamo robove in jih pošijemo. Če je bila vsa odeja dobro napeta, na izgotovljeni obleki blago nikjer ne bo vleklo. Ko jo bomo spet začeli uporabljati, bo izgledala kot nova.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Acetonemično bruhanje

Acetonemično bruhanje se pojavlja v presledkih in ga opažamo predvsem pri nervoznih osebah že v mladosti, torej v otroški dobi. To bruhanje se pojavlja zjutraj na tešče ali takrat, kadar se določena oseba močno razburja in je posledica motenj v samoupravnem živčnem sistemu.

Zaradi nepravilne presnove, predvsem presnove maščob, se v organizmu ustvarja aceton. Ta potem prehaja v kri, draži ob krvnem obtoku samoupravne živčne centre v srednjih možganih in tako tudi center za bruhanje.

Kot zdravilo proti tej nadlogi priporočajo zdravniki pomirjevalna sredstva, ki pomirjajo prizadeto živčevje, na primer tablete Bellargola, in pa dieto, v kateri prevladujejo predvsem ogljikovi hidrati: sladkor, riž, krompir, močnate jedi in podobno.

Golšavost je vzrok pomanjkanja joda

Golšavost je predvsem posledica pomanjkanja joda, bodisi, da v prehrani ni dovolj joda, ali pa bolnik iz hrane same ne more črpati joda, ki je za zdrav razvoj in obstoj organizma neobhodno potreben. Pride pa do golšavosti tudi v primerih, ko je dovajanje joda zadostno in po količini normalno, če mora ščitna žleza proizvajati večje množine svojega hormona. Zlasti se dogaja to med nosečnostjo, v dobi spolnega dozorevanja, v nekaterih primerih kronične slabokrvnosti itd.

Najuspešneje preprečujemo golšavost z jodiranjem kuhinjske soli (200 mg kalijevega jodida na en kilogram kuhinjske soli). Že razvito golšavost pa zdravimo z dovajanjem organskega joda najbolje v tako imenovani lugolovi raztopini, in sicer do trikrat po pet kapljic na dan, ali pa s tabletami Diyodtyrosina. Vendar se je pred uporabo kakršnega koli sredstva treba posvetovati z zdravnikom, ki vsakemu točno raztolmači in predpiše način zdravljenja in ustrezna zdravila.

PRAKTIČNI NASVETI

Krtača za obleko postane zopet trda, če namočimo ščetine v močni raztopini galuna. Krtačo za parkete osnažimo, če jo namočimo v terpentinu in jo s trsko osnažimo prahu in smeti. Krtačo za čiščenje čevljev operemo v vodi, ki ji primešamo nekoliko salmiaka. Krtačo za zobe razkužimo, če jo denemo za nekaj časa v slano vodo.

Pri obroču za lonec za zvišan pritisk, ki jih gospodinje zaradi praktičnosti vedno več uporabljajo, je zelo priporočljivo, da denemo pokrov takoj, ko lonec odpremo, z obročkom vred v mrzlo vodo. Gumi se namreč v vročini raztegne, v hladni vodi pa se hitro skrči. S takim postopkom bomo obroč ohranili dolgo v dobrem stanju, ki bo tesno zapiral lonec, ker bo ostal prožen.

benika in sodnika, ki so jim mamice prinašale v zavod sadja, čokolade in kruha s surovim maslom in medom. Po klopeh so sedeli dijaki. Dečku so bili še imenitnejši ko svetniki v pozlačenih okvirih, saj so bili že v gimnaziji.

Maša se je pričela.

Dečka so zaskelela kolena. Spomnil se je zadnje nedeljske maše: takrat so prvič klečali na tej rjavi, konopni preprogi, polni velikih robatih vozlov. Močni surovi vozli so se zajedali v kolena, da je prebadalo do kosti. Še dva dni je imel rdeče pege na kolenih. In zdaj se je spet začelo . . .

Ozrl se je po cerkvi: če ni nikjer sester, bi se počasi spustil na pete. Kolena bi si odpočila. Toda v ozadju cerkve so klečale kar tri: Jožefa, Hermina in Kristina. Zazdelo se mu je, da gledajo samo njega.

Sestre Hermine se ni bal. Bila je mlada, lepa, nosila je naočnike. Že večkrat jo je srečal na dolgem hodniku zavoda. Stisnila ga je k sebi, ga objela in rekla: »Oh, kako me ti spominjaš na neko drago bitje!«

O sestri Kristini ni vedel mnogo. Janez, s katerim sta v razredu sedela skupaj v klopi, mu je pravil, da jo je včasih hodil gledat skozi ključavnično luknjo njene sobe. Nekega večera je videl, kako si je snela belo havbo, si umila noge, se slekla in legla. Nekoč pa sta bili v sobici dve. Takrat si je ob špranji na dnu vrat namestil majhno zrcalce. Videl je, kako sta se popolnoma slekli in legli.

Sestra Jožefa pa je bila učiteljica v njegovem razredu. Samo za hip jo je videl in že se je prestrašil. Bila je visoka, črna, z razvitimi prsmi. Imela je lepe, močne zobe. Njen glas pa mu je bil osoren in odvraten, zlasti kadar ga je tepla. Čutil je, da ga sestra ne trpi. Toda sam ni bil prav nič kriv. Bilo je neke nedelje popoldne, v času spanja. Njega pa je nekaj — sam ni vedel kaj — zaneslo v razred. Naglo je odprl vrata: v prvi klopi sta bila ona, Jožefa, in močan, rdeč fant — dijak iz višjega razreda gimnazije. Držal jo je čez pas, ona se je močno nagibala k njemu. Bila sta doma iz istega kraja. Sestra je skočila pokonci, vsa zardela nekaj zavpila in ga napodila ven. Od takrat ga ni mogla.

Maša se je vlekla kot brezkončne litanije. Vsaka minuta je bila daljša, muke pa večje. Prekladal se je s kolena na koleno, se nagibal naprej in nazaj, iščoč še nerazbolelih mest. Toda takih mest ni bilo več. Tudi drugi dečki so bili nemirni. Janezu je šlo na jok. Takrat pa se je za nekaj odločil: nalahno se je dvignil, sunil Janeza, da je storil isto, ter odrinil preprogo proti sredi. Nenadoma sta klečala na gladkem kamnu. Dvojica za njima je napravila isto. Na mah so bila vsa kolena dečkov na kamnu, ob njih pa je ležala rjava, konopna preproga.

Po maši ga je sestra Jožefa odpeljala v razred. Vzela je v roke tanko, dolgo palico in zavpila: »Roko!« Nastavil je dlan. »Obrni!« je ukazala. Počasi je obračal roko. Vedel je, da po členkih mnogo bolj boli. Zamahnila je z vso silo, toda palica je zažvižgala mimo, deček je odtegnil roko in jo skril za hrbtom. Začela ga je tepsti z obema rokama po licih, po hrbtu, po glavi. Dečku se je prvič zabliskalo pred očmi. »Da si boš zapomnil, kdaj si med sveto mašo odrival preprogo!« Tepla ga je kot ponorela. »Da boš vedel! Da boš vedel!« Njen glas je bil strašen.

Deček je jokal in kričal. Tako še ni bil tepen. Kadar ni hotel jesti porove juhe, jih je dobil po golih podplatih. Kadar je tekal po hodniku ali bil razposajen pri igri, so ga po goli zadnjici. Toda tako dolgo in strašno ga niso še nikdar. Jožefini udarci so bili vedno hujši. In zakaj? Zaradi preproge? Saj so jo vsi odrinili. Iztrgal se je sestri in divje zavpil:

»Ne boste me tepli!«

Deček ni nič več jokal. Stekel je po hodniku, kar so ga nesle noge. Ustavil se je v spalnici. Sošolci so klečali vsak ob svoji postelji, pripravljajoč se na molitev. Planil je na zadnje okno: v dalji so bile kot vedno majhne delavske hiše . . . tam so bratje, sestre, oče, mama, dom. Še enkrat je ošinil klečeče fante in stekel ven iz spalnice, ven iz zavoda.

Tesnoba je bila pot domov. Spet bo padalo vsevprek. Najhuje bo, ko bo vstopil, ko jih še ne bo dobil, a ve, da bo vsak čas priletelo. Pol urice da prestane. Potem ne bo nič več bolelo. In pridiga! Oče bo ponavljal: »Uči se!« Mama bo dodala: »Da ti ne bo treba delati! Da boš gospod!«

Komaj je odprl vrata, je zavpil:

»Ne grem nazaj! Grem raje delat!«

Materi je omahnila roka, očetu je pridiga obtičala v grlu. Takšen njun sin še ni bil. Ko jima je vse povedal, ga je skušal oče zlepa pregovoriti, naj potrpi. Mama pa je zakričala nanj in ga podila nazaj s pretnjami in očitki. Takrat se je oče postavil za sina.

Oče je bil star socialist. Prišel je iz vasi, kjer je bil prodal zadolženo posestvo. Služil si je kruh kot tesarski pomočnik. Malce ga je pekla vest, da je dal sina v cerkveni zavod. Upal je, da ga bo tako pripeljal do gimnazije, morda celo do univerze.

»Naj se gre učit,« je končno odločil, ko je uvidel, da je vse prerekanje zaman.

Fant je šel za vajenca v mehanično delavnico k mojstru Klemenu. Gimnazija — njegova vroča želja, mu je bila za vedno zaprta. Bil je zelo žalosten . . .

(Se nadaljuje)

Pašniki na čredinke olajšajo poletno delo

Na čredinke razdeljen travnati svet (Grünland) se od naše občajne rabe travnikov in pašnikov razlikuje v tem, da skozi poletje na isti površini omogoča tako košnjo kakor tudi pašo, medtem ko po dosedanjem načinu travnike samo kosimo in na pašnikih samo pasemo. Iz prakse vemo, da je na travniku ruša redkejša od ruše na pašnikih. Na travnikih, ki jih samo kosimo, prevladujejo iz leta v leto vedno bolj visoke trave in zelišča, medtem ko se tam, kjer samo pasemo, ruša nizkih trav tako zgosti, da pridemo komaj s koso skozi, manjka pa visokih trav. Oba ta načina rabe travnatega sveta dandanes ne zadovoljita več in kljub gnojenju ne dajeta tistega pridelka, ki ga dobimo, če na travnatem svetu menjamo košnjo s pašo in pašo s košnjo. Na ta način ustvarimo v ruši pravo razmerje visokih trav in zelišč do detelj in nizkih trav. Posledica pa je več trave ali sena z večjim odstotkom beljakovin in škrobnih enot.

Iz tega sledi, da bi bilo najbolj idealno in da bi pridelali največ mleka, če bi pričeli ves svoj travnati svet menjaje kositi in pasti. To pa seveda ne gre povsod. Gospodarstvo paše in kose na travnatem svetu ovirajo razdeljenost travnatega sveta na več parcel in oddaljenost teh od doma, v hribovskih predelih pa navadno strma lega. Zato je taka raba travnatega sveta v praksi omejena in povzroča pri prehodu na gospodarstvo paše in kose na večini naših kmetij nekoliko težkoč.

S pašo in koso moremo racionalno gospodariti le na travnatem svetu, ki od hleva ni preveč oddaljen in ki ni razkosan na preveliko parcel, temveč leži v enem, kvečjemu v dveh kompleksih. Kjer takega travnika ni, se izplača spremeniti del njiv v travnat svet in ga urediti na čredinke, zato pa oddaljene travnike — v kolikor je to potrebno — spremeniti v njivo.

Gospodarstvo paše in kose na travnatem svetu je velikega pomena predvsem z ozirom na delovno tehniko. Na čredinke razdeljen travnati svet omogoča pašo živine čez celo poletje torej od maja do oktobra. S tem se za itak prepičlo kmečko družino zmanjša oskrba živine v času največjega dela takorekoč na samo molžo, odpade pa hlevsko krmljenje in z njim vsakodnevna priprava zelene krme. Pri 10 govedih pomeni to prihranek najmanj 3 delovnih ur na dan.

Kaj pomenijo čredinke za kmečki obrat, vidimo iz primerjave na kmetiji s 15 glavami goveje živine, brez pašnika in z oddaljenimi travniki, ki mora za potrebni pridelek zelene krme imeti 2 ha njiv skozi celo leto pod krmnimi rastlinami. To površino mora letno orati, branati in osejati ter pod najugodnejšimi pogoji izdati za seme letno 1000 šil. Dnevna priprava krme in krmljenje v hlevu zahtevata 4 do 5 ur ročnega dela.

Ko ista kmetija spremeni 5 ha njivske zemlje v travnati svet in uredi čredinke, si prihrani pripravo krme in krmljenje, torej 4 — 5 ur ročnega dela dnevno. Sicer se s tem zmanjša njivska površina, z njo pa se tudi nadalje zmanjša potreba po ročnih delavcih. Tržni brutodonos zaradi te spremembe nič ni manjši od prvotnega, nasprotno pa končni letni gospodarski uspeh prav zaradi prihranjenega ročnega dela pri poletni oskrbi živine in pri poljskem delu znatno večji.

V primerih, kjer so v bližini kmetije tudi travniki in kjer je še dovolj ročne delovne sile, čredinke ne povečajo samo končnega gospodarskega uspeha kmetije, temveč — kar je v takih primerih bistvenega pomena — tudi njen tržni brutodonos. Njivska površina, ki se uporablja za pridelovanje zelene krme, se s čredinkami sprosti, da lahko služi pridelovanju tržnih rastlin (žita, oljaric, krompirja).

Kako uredimo pašo na čredinkah

Za gospodarstvo paše in kose je potrebna ograditev in razdelitev travnatega sveta na čredinke. Površina travnatega sveta, kjer se bo paslo in kosilo je odvisna od števila živine. Stremeti je treba za tem, da daje ta svet živini pašo skozi celo poletje. Najcenejši bo brez dvoma prišla ureditev takega števila čredink, da se bo v eni čredinki pasla živina 3 — 4 dni. V tem primeru je po prof. Löhru na govedo potrebnih 3 — 5 arov pašne površine, za 10 goved torej 30 — 50 arov. Ko je čredinka popasena se živina v njej spet lahko pase šele čez 20 — 40 dni. Spomladi do junija raste trava hitreje, kakor v avgustu in septembru. Zato je število čredink odvisno od dobe, ko je rast trave najslabša, poljskega dela pa največ. Za 10 goved je potemtakem potrebnih 10 čredink po 30 arov na dobrem travnatem svetu in 12 čredink po 50 arov na slabem travnatem svetu; v povprečju torej 3 do 5 ha travnatega sveta. V maju in juniju lahko 3 — 4 čredinke kosimo, ob ugodnem vremenu tudi še v juliju in začetku avgusta katero. Jasno pa je, da je treba čredinke dobro gnojiti, kakor je treba dobro gnojiti tudi travnike. Poleg menjajočega gnojenja s hlevskim gnojem in s Thomasovo žlindro s kalijevo soljo je prav, če dobijo čredinke po vsakem popašenju razredčeno gnojnico ali pa nekaj nitramoncala, da se pospeši rast trave.

Najbolj pripravna oblika travnika s čredinkami je kvadratasta, ker zahteva najmanj zunanje ograje. Travnik s čredinkami na površini 3 ha zahteva pri kvadratasti obliki samo 700 m zunanje ograje, dočim je zahteva travnik enake površine s pravokotno obliko precej več. Ožji je pravokotnik, več zunanje ograje je treba. Pri notranji ograji za razdelitev čredink razlika v potrebi ograje med kvadratastim in pravokotnim travnikom ne pride do veljave.

Potreba po ograji je sicer pri tem načinu gospodarstva na travnikih neke vrste obremenitev. Z ozirom na to, da je potrebni les povsod na razpolago in da pade delo na jesenski in zgodnjepomladni čas, pa ograja nikakor ni prehuda gospodarska obremenitev. Sicer pa se lahko pri čredinkah poslužimo električne ograje. Pri tem je prav, da zabijemo kole že spomladi, da je prestavljanje ograje poleti omejeno le še na prepenjanje žice. Izbiro te ali one ograje pa narekujejo lega in okolica travnika, ne navsezadnje pa tudi muhavost nekaterih krav.

Blaž Singer

Varujmo krompirišča pred krompirjevo plesnijo

Zadnji 2 leti smo zaradi obile moče v juniju in juliju imeli na krompiriščih obilo krompirjeve plesni, ki je prešla tudi na gomolje, ki jih bomo sedaj spet sadili. Pri sajenju neprebranih gomoljev obstoja velika nevarnost, da bomo prenesli na njivo po plesni okužene gomolje in s tem sami v svojo škodo ustvarili nova žarišča krompirjeve plesni.

Glivica krompirjeve plesni se potem, ko je krompirišče uničeno, preseli na gomolje. Na gomoljih vidimo jeseni in spomladi svinčeno sive vdrtine. Po prerezu gomolja s takimi vdrtinami se pod njimi pokažejo na mesu rjavkaste pege. Ako take gomolje posadimo, se bo iz njih sicer razvila rastlina, toda glivica se bo preselila na cime krompirja in tam povzročala plesen. Zato lanski izredno močni pojav plesni lahko smatramo kot posledico pojava plesni v letu 1954 in zanemarjenega prebiranja semenskih gomoljev v lanski pomladi.

Sicer s prebiranjem in odstranjevanjem okuženih gomoljev plesni ne bomo preprečili, pač pa jo bomo močno omejili. Slej ko prej pa moramo biti pripravljeni tudi na poletno škropljenje krompirišč z bakrenimi škropili.

Ne podcenjujmo prebiranja semenskih gomoljev in opremimo se s poljskimi škropilnicami. Tako bomo omejili zgube na pridelku in pripomogli do rentabilnosti pridelovanja krompirja.

Aleksandrinka namesto fure

Tu in tam so naši kmetovalci lani z uspehom sejali Aleksandrinsko deteljo. Aleksandrinka je hitrorastna detelja, ki daje na leto najmanj 3 košnje, ob ugodnem jesenskem vremenu pa tudi 4 košnje. Prvo košnjo daje 6 — 7 tednov po setvi, naslednje košnje pa sledijo v razdobjih 4 — 6 tednov. S temi svojimi lastnostmi predstavlja odlično rastlino za zeleno krmljenje, predvsem v sušnatih krajih, ker sušo izredno dobro prenaša. Zaradi bohotne rasti ima mehka stebla in se le slabo suši.

Ker je za mraz zelo občutljiva, je pred majnikom ne kaže sejati. Na hektar površine je potrebno ca. 30 kg semena. Seme stane 17.— do 20.40 šil. za kg.

Sejemo jo brez varstvenega posevka, ker bo tako dala najvišji pridelek. Zaradi zanesljivosti pridelka pa je dobro, če ji primešamo nekaj laške ljulke (Ital. Raygras). Tako lahko dobimo — seveda ob primernem kalifosfatnem gnojenju — od Aleksandrinke na leto ca. 580 — 700 q beljakovinske zelene krme, in sicer ob enkratnem oranju in enkratni setvi. Takega pridelka beljakovinske zelene krme nam s tako nizkimi stroški ne da nobena njivska krmna mešanica.

Vloga topinambure v kmečkem obratu

Propagandni val za topinamburo, ki je pred štirimi leti šel tudi preko naših vasi, je nekaj naših kmetovalcev pripravil do pridelovanja te rastline. Nekateri so bili navdušeni, drugi pa so molčali, Pravih izkušenj s to rastlino pač takrat nihče ni imel. Zato je ob neuspehu marsikdo njeno pridelovanje opustil.

V zadnjem času pa smo v strokovnih listih zasledili nov propagandni val za topinamburo. V nasprotju s prvotnim temelji sedanji na večletnih praktičnih izkušnjah. Znani koroški pridelovalec topinambure Norbert Schluga — Čutnik, ki jo prideluje že kakih 8 do 9 let, je na podlagi svojih izkušenj prišel do zaključka, da neuspehu s topinamburo niso krivi ne rastlina ne zemlja in ne vreme, temveč kmetovalec sam. On je dosegel povprečno 3.60 m visoke rastline, po pridelku pa 433 q zelenja in 250 q gomoljev na hektar. Sadil je topinamburo v času saditve krompirja, rezal pa jo je okoli 10. oktobra. Zemljo je pripravil enako kakor za krompir, tudi gnojil ji je enako. Na hektar je posadil 9 do 12 q gomoljev. Velika prednost topinambure pa je v tem, pravi Čutnik, da potrebujemo seme samo prvo leto in da pustimo gomolje čez zimo lahko v zemlji, ker jim tudi 30 stopinj mraza ne škoduje. V drugem letu, ko topinambura na novo požene, je treba iti samo dva do trikrat z okopalnikom preko njive in spet jo imamo v lepih vrstah. Važno pa je, da se topinamburi izdatno gnoji.

Po Čutnikovih izkušnjah dela topinambura na lahkih tleh bolj na gomolje in manj na steblo in listje, na težjih tleh pa razvije močno steblo in listje z malo gomolji.

Drugi članek o izkušnjah s topinamburo v gorskih predelih Zg. Štajerske je napisal dr. ing. W. Senft. Izkušnje so zbrane iz kmetij nad 1000 m morske višine s 1200 mm padavin. V svojem članku deli svoje izkušnje glede pridelka s Čutnikovimi. Pripominje pa še, da po krmni vrednosti topinambura prekaša silažno koruzo. Silažna koruza ima 1 % prebavljivih beljakovin in 13.5 % škrobnih vrednosti, topinambura pa ima 1.7 % beljakovin in 15 % škrobnih vrednosti. V potrditev tega navaja podatke kemične analize silaže od topinambure, ki jo je napravil kmetijsko-kemični zavod in ki je pokazala 1.4 % prebavljivih beljakovin, 12 % škrobne vrednosti, 1.86 % mlečne in 0.51 % ocetne kisline, kar odgovarja odlični kvaliteti silaže. Silaža je bila zrezana na 6 cm, čeprav je dobro, da se reže na 1 do 2 cm. Dodatkov za pravilno kisanje pri skrbnem tlačenju ni treba dodajati. Silažo topinambure živina izredno rada žre, prav radi pa jo imajo tudi prašiči.

Dr. ing. Senft priporoča saditev v vrste, in sicer vrsta od vrste 60 do 70 cm, v vrsti pa 40 do 45 cm narazen. Na suhih lahkih tleh priporoča saditev v oktobru. Za gnojenje postavlja naslednje norme: 100 q gnoja ter 300 kg Thomasove žlindre in 200 kg kalijeve soli na hektar.

Po izkušnjah obeh piscev ni nobene težave očistiti njivo od topinambure, da bi jo lahko koristili za druge rastline. Čutnik jo je uničil z dvakratno setvijo fure v teku enega leta. Dr. ing. Senft pa pravi, da se jo z dva- do trikratno košnjo poleti brez nadaljnjega uniči in napravi njivo čisto za druge rastline.

Če po teh izkušnjah že lahko damo oceno gospodarskega pomena topinambure v krmnem gospodarstvu, potem lahko rečemo, da le zasluži več pozornosti, kakor je trenutno uživa. Po potrebi delovne sile je manj zahtevna kakor ostale okopavine, po pridelku hranil pa jih po gornjih podatkih nadkriljuje. Topinambura zasluži svoje mesto kot silažna rastlina predvsem v krajih, kjer silažna krma zaradi prehladne lege ali nevarnosti poznih vigrednih in zgodnjih jesenskih slan ne uspeva več.

Blaž Singer

Vzrejna stopnja pincgavskega goveda na Koroškem

Rejska zveza pincgavskega goveda za Koroško združuje 27 živinorejskih zadrug z 2000 člani in 9000 kontroliranimi kravami. Povprečna letna molznost teh krav znaša 2700 kg mleka pri 3.92 % maščobe. Povprečna molznost rodovniških krav je narasla nad 3000 litrov mleka s 3.95 % maščobe. Najvišje hlevsko povprečje je izkazano s 5565 kg mleka in 3.97 % maščobe. Najboljša krava pa je dala 8335 kg mleka.

Da se bo ozimina obrasla

Ozimina se je letos le redko dobro razvila. Jeseni ni bilo ugodnega vremena za neoviran razvoj ozimine. Niti tam, kjer so jo posejali v pravem času, ni tako lepa, kakršna bi morala biti. Namesto da bi polja prekrivala lepa zelena preproga dobro obraščenega žita, se še marsikje kaže gola zemlja. Zima sicer doslej na splošno še ni povzročila hujše škode. Nedvomno pa ni naravno, da žito zaradi nenavadno toplega vremena ni imelo zimskega počitka. Upamo vsaj, na nas narava ne bo presenetila še s kakšno muhavostjo. Vsekakor pa moramo biti pripravljeni na vse.

Zato bomo spomladi verjetno morali ozimini priskočiti na pomoč. V ta namen pride v poštev predvsem hitro učinkujoče dušično gnojilo Nitramoncal. Na hektar go bomo potrebovali 100 do 300 kilogramov, odvisno na stanje posevka in zemlje. Če nismo ob glavnem gnojenju pred setvijo gnojili s fosfornimi in kalijevimi gnojili, moramo to storiti spomladi. Potrebovali bomo približno 300 — 500 kilogramov superfosfata in 150 — 250 kg kalijeve soli na hektar.

S silažo znižamo proizvodne stroške mleka

Institut za gospodarstvo v poljedelstvu pri fakulteti za kmetijstvo v Weihenstephan (Nemčija) je izračunal, da nasproti običajnim krmnim obrokom iz sena in pese s povečanim krmljenjem silaže iz trave in zelene koruze lahko zmanjšamo krmno površino za 22 %. Skupno vrednost vloženega dela, semenja in gnojil za pridelek krme je s tem mogoče znižati za okoli 68 %.

Ta ugotovitev je izredno pomembna. Posebno v naših malokmečkih prilikah z nizko molznostjo krav so silosi in siliranje odločilno sredstvo za rentabilnejšo proizvodnjo mleka.

SLOVENSKI vestnik

Stran 8 Celovec, sobota, 7. april 1956 Štev. 14 (728)

Msgr. Valentin Podgorc — zaslužni sin našega ljudstva

(Nadaljevanje s 3. strani)

Šele v teku gospodarskih posegov oblasti med svetovno vojno so našli nasprotniki zadruge v Sinčivasi ugodno priliko, da so z lažnjivo ovadbo proti Podgorcu kot odgovornemu odborniku zavrli uspešni razvoj ter s pritiskom na članstvo razbili močno razpredeno organizacijo. V borbah 1919 — 1920 je bilo pozneje zadružno skladišče v Sinčivasi oropano in opustošeno. Razmejitev leta 1920 pa je usodno prekinila tudi dotedanjo organizacijsko in gospodarsko povezavo z zadružnimi središči v Sloveniji ter postavila sploh slovenske zadruge pred nov položaj.

Spet je bil pokojni Valentin Podgorc med prvimi, ki so zgrabili za delo. Že 28. februarja 1921 je pod njegovim predsedstvom poseben pripravljalni odbor sklical ustanovni občni zbor samostojne zadružne centrale koroških Slovencev v Celovcu. Tudi temu ustanovnemu občnemu zboru je predsedoval pokojni ter bil izvoljen za odbornika „Zveze koroških zadrug v Celovcu, registrovane zadruge z omejeno zavezo". Leta 1925 je postal njen podpredsednik ter ostal na tem mestu oziroma kot član nadzorstva do leta 1938, ko je celovški škof prepovedal slovenskim duhovnikom delovanje v narodnih organizacijah. Leta 1921 je Valentin Podgorc kljub pritisku oblasti skušal z ustanovitvijo posebne „Zadruge najemnikov v Št. Petru na Vašinjah" braniti pravico malih kmečkih najemnikov proti grofu Helldorfu, ki je protizakonito odpovedal tem najemnikom zaradi njihovega zadržanja ob glasovanju.

Že od leta 1895 pa vse do njegove smrti je Valentin Podgorc delal kot odbornik v Hranilnici in posojilnici Celovec. V njej je bil vso dobo požrtvovalen, zelo priden a tudi dalekoviden zadružnik. Njemu se ima zadruga zahvaliti tudi za nakup posestva v Sekiri ob jezeru, ki ga je za njo pridobil od slovenskega posestnika brez potomstva leta 1909. Celovški Hranilnici in posojilnici ter temu lepemu koščku naše zemlje je tudi do zadnjega dneva njegovega življenja veljala posebna skrb in ljubezen. Zadružnemu delu in javnemu nastopu v obrambo njegove samostojnosti se ni odrekel niti v času, ko so ga zaradi tega zadržanja ponovno sumničili in izločevali pri odločanju ozkosrčni vplivniki okoli celovškega škofijstva ter je kot najstarejši duhovnik in stolni kanonik dobival celo navodila, kam sme in kaj sme.

Pokojni Valentin Podgorc je bil kot duhovnik, po vplivih vzgoje in glavne dobe njegovega dela konzervativen, za novotarije težko sprejemljiv vodnik svojega obdobja. Njegovo delo je koreninilo in se izpolnjevalo okrog ohranitve malih kmečkih ljudi, ki jih je poznal ter ocenjeval povsem svojstveno. Zato je tudi njegovo nastopanje bilo mnogokrat presenetljivo.

Osebno trden, odkrit in neustrašen v svojem nastopu, ni molčal, ko so se delale krivice našemu ljudstvu, četudi zaradi tega zadržanja ni dobil pohvale svojih sobratov in duhovniških predstojnikov. Svojo sodbo in oceno je izrekal po delu in koristnosti, nikdar po namigih in priporočilih. Zaverovan je bil v pravičnost borbe našega ljudstva, v njegovo pridnost in poštenost. Skromen in zahteven do sebe, je tudi pri svojem delu bil za pomoč pridnemu in sposobnemu, odklanjal pa je razdeljevanje splošnih miloščin brez gospodarskih ozirov. Tudi kot duhovnik ni molčal s kritiko nad zelo razširjeno navado cerkvenih zbirk za vse mogoče namene in prilike. Bil je dosleden, ker ni iskal pohvale. Čakal je, da bo zasluge njegovega 90-letnega življenja priznalo njegovo ljudstvo, kateremu je bil bližji, kakor dostojanstveniki okrog njega.

Naše ljudstvo ga je v velikem številu spremljalo na njegovi zadnji poti, na kateri se mu niti poslušni sobratje, tako malo podobni njegovemu samozavestnemu značaju, niso upali izgovoriti ene same slovenske besede v slovo in zahvalo.

Naše ljudstvo bo znalo ceniti velike zasluge svojega sina!

---

†

Naknadno naznanjamo žalostno vest, da je v noči od 28. na 29. marec 1956 po kratki bolezni umrl v celovškem sanatoriju častni občan naše občine

msgr. Valentin Podgorc

prelat in stolni kanonik

V svojem 90-letnem plodnem delovanju si je pokojni pridobil velike zasluge tudi za našo občino, katera ga je leta 1905 v znak hvaležnosti imenovala za svojega častnega občana. Ohranili ga bomo v častnem spominu.

Št. Jakob v Rožu, 3. aprila 1956.

Občinski odbor
Št. Jakob v Rožu

---

†

Občina Škofiče naknadno sporoča žalostno vest, da je v noči od 28. na 29. marec 1956 v sanatoriju v Celovcu preminul častni občan naše občine

msgr. Valentin Podgorc

stolni kanonik v Celovcu

Zaslužnega pokojnika smo spremili dne 31. marca 1956 na njegovi zadnji poti k počitku v grobnici v stolni cerkvi.

Pokojnika bomo ohranili v trajnem in častnem spominu.

Škofiče, dne 4. 4. 1956.

Občinski odbor občine Škofiče

Ob praznikih osem smrtnih žrtev prometa

Motorizirani promet je na koroških cestah od sobote do torka zjutraj zahteval kar sedem smrtnih žrtev. V soboto je v Celovcu prišel ob življenje 82-letni upokojeni profesor dr. Henrik Swoboda. Povozil ga je poštni paketni voz. Na Veliko noč sta v bližini Wolfsberga trčila dva motociklista, kjer se je drogist Erich Haydvogel smrtno ponesrečil. Pri Flattachu je neki motociklist zadel v otroški voziček, kjer sta se nahajala dva otroka, eden 11 mesecev, drugi pa 2 leti star. Oba otroka sta prišla ob življenje. Enajstmesečni fant Edmund Auernig je bil takoj mrtev, dveletna Sigrid Granitzer pa je poškodbam podlegla drugi dan. Na strmi Gosposvetski cesti se je z motornim kolesom prevrnil Miha Groznik iz Celovca ter je obležal na mestu mrtev. Pri Guttaringu je prišel traktorist Štefan Klinkan z vozne poti in zdrvel po bregu, dokler se ni prevrnil. Drugi dan je podlegel hudim poškodbam. Motociklist Ferdinand Kutschach je v smeri iz Doline proti Celovcu trčil z osebnim avtom, strmoglavil in obležal na mestu mrtev. V bližini kolodvora Launsdorf pa je vlak do smrti povozil železničarja Helmuta Lasernigа.

Draga zabava mladih malopridnežev

V Bremenu so si mladi alkoholizirani ljudje dovolili nedavno neumestne šale. Da bi vzbudili pozornost in se zabavali nad prepaščenimi obrazi pasantov, so inscenirali človeške rope. Pri tej burki so bili udeleženi trije 19-letni fantje in eno 18-letno dekle. Eden med temi je moral igrati »žrtev«, ki so jo ostali pri belem dnevu napadli na cesti ter ugrabili in zavlekli v avto, nato pa se odpeljali. Vsa zapadnonemška policija je bila alarmirana in je končno prijela storilce. Pokazalo se je, da je šlo za pobalinsko šalo, vendar policijski alarm na vsem področju je stal lepo vsoto 54.000 mark, kar je toliko kakor 325.000 šilingov.

Nepričakovano je na stara leta obogatel

V bližini Podkloštra živi 84-letni krojaški mojster, ki se je moral do nedavnega preživljati s skromno rento. V stiski so mu pomagali še njegovi otroci, kolikor so pač pri svojem zaslužku mogli. Nahajal se je torej v skromnih razmerah, dokler ga niso nedavno na sodišču obvestili, da mu je njegova hčerka, ki je umrla v Ameriki, zapustila 25.000 dolarjev, kar ustreza okoli 650.000 šilingov. Ko so moža o tej dediščini obvestili, si sploh ni mogel predstavljati, kako premožen je postal takorekoč čez noč na svoja stara leta. Dejal je, da si bo večer svojega življenja nekoliko izboljšal, predvsem pa bo poskrbel za otroke, od katerih jih živi še sedem.

Najzanesljiveje rastoče **jabolčno drevesce** kupite v drevesnici **Ing. Marko Polzer,** pd. Lazar, pošta Št. Vid — St. Veit im Jauntal

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 19.45, 22.00.

Sobota, 7. april:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 10.00 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.30 Pozdrav nate — 16.15 Odlični izbor — 17.10 Glasba iz filmov — 18.00 Veselo in poskočno.

Nedelja, 8. april:

6.20 Petje in godba — 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.00 15 veselih minut — 8.20 Oddaja za kmete — 9.10 Nedeljska promenada — 11.05 Veselo petje, veselo igranje — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Otroški oder — 17.00 Plesna glasba — 19.00 Športna poročila — 20.15 Melodije ljubezni.

Ponedeljek, 9. april:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Zapiski iz domovine — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.00 Slovenska oddaja — 16.35 Znanje za vse — 18.45 Slovenska oddaja — 20.10 Glasba za milijone.

Torek, 10. april:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Medicinski problemi — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Veselo razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.00 Slovenska oddaja — 15.30 Oddaja za žene — 16.35 Znanje za vse — 20.10 „Polkovnik Chabert", glasbena tragedija.

Sreda, 11. april:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Iz ženskega sveta — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.00 Slovenska oddaja — 16.35 Znanje za vse — 18.45 Slovenska oddaja — 20.10 Srečno pot, oddaja avstrijskih železnic.

Četrtek, 12. april:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Avstrijci v inozemstvu — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.00 Slovenska oddaja — 15.30 Oddaja za žene — 15.35 Znanje za vse — 18.45 Oddaja za kmete.

Petek, 13. april:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Domovina in čas — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.00 Slovenska oddaja — 16.35 Znanje za vse — 18.45 Slovenska oddaja — 19.17 Dunajski festival 1956 — 20.10 Prometni kavalir.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 7. april:

6.20 Naš jedilnik — 7.10 Zabavni zvoki — 11.05 Za dom in žene — 11.45 Pojte z nami, otroci! — 12.30 Kmetijski nasveti — 14.30 Pionirski kotiček — 14.45 Mladinski zbori pojo — 16.00 Koncert po željah — 17.15 Želeli ste — poslušajte! — 18.00 Okno v svet — 18.30 Jezikovni pogovori — 20.00 Veseli večer.

Nedelja, 8. april:

6.00 Pisana vrsta domačih napevov za prijetno nedeljsko jutro — 7.35 Operetna glasba — 8.00 O športu in športnikih — 8.15 Revija narodnih ansamblov, solistov in zborov — 10.00 Družinski pogovori — 13.30 Za našo vas — 15.15 Želeli ste — poslušajte! — 21.00 Kulturni razgledi — 21.15 Popevke in plesne melodije z vsega sveta.

Ponedeljek, 9. april:

6.25 Spored slovenskih narodnih pesmi — 7.10 Zabavni zvoki — 11.05 Radijska šola: Naši dedje in krompir — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Pohorski fantje pojo in igrajo — 13.35 Od melodije do melodije — 14.05 Radijska šola: Nekaj o športnem tekmovanju — 15.15 Slovenske narodne pesmi — 17.15 Želeli ste — poslušajte! — 20.00 Mladinska oddaja.

Torek, 10. april:

6.25 Mali glasbeni mozaik — 7.10 Zabavni zvoki — 11.45 Cicibanom — dober dan! — 12.00 Pesmi in plesi iz slovenske Benečije in Rezije — 12.30 Kmetijski nasveti — 14.30 Za dom in žene — 14.40 Filmske melodije — 17.15 Želeli ste — poslušajte! — 18.00 Zunanje-politični feljton — 18.30 Športni tednik — 20.10 20 minut za ljubitelje slovenskih narodnih pesmi.

Sreda, 11. april:

6.20 Naš jedilnik — 7.10 Zabavni zvoki — 11.05 Znane popevke pojo priljubljeni pevci — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.35 V pesmi in plesu po Jugoslaviji — 14.35 V glasbi po svetu — 15.40 Utrinki iz literature — 17.15 Želeli ste — poslušajte! — 18.00 Radijska univerza: Črna internacionala — 18.15 Igra tamburaški orkester — 18.30 Modni kotiček — 20.00 Rigoletto, Verdijeva opera.

Četrtek, 12. april:

6.20 Naš jedilnik — 7.10 Zabavni zvoki — 11.05 Za dom in žene — 11.45 Glasbena oddaja za pionirje — 12.30 Kmetijski nasveti — 14.30 Novi filmi — 14.40 Poje mešani in moški zbor „Svoboda" rudnika Laško — 17.15 Želeli ste — poslušajte! — 18.10 Pesem skozi stoletja — 18.30 Družinski pogovori — 20.00 Kulturni obzornik — 20.15 Četrtkov večer — 21.00 Novi avstrijski poeti.

Petek, 13. april:

6.25 Priljubljene popevke — 7.10 Zabavni zvoki — 11.45 Cicibanom — dober dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Pet slovanskih plesov Dvořaka — 14.30 Zanimivosti doma in po svetu — 17.15 Želeli ste — poslušajte! — 18.00 Spoznavajmo človeka: Razvoj in vzgoja značaja — 18.45 Pesmi iz Paraguaya — 20.00 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.15 Slovenske narodne pesmi — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.